

EXPLICIT NONVS LIBER DE CONSOLACIONE THEO
LOGIE. INCIPIT DECIMVS LIBER CONTINENS CON-
SOLACIONVM REMEDIIS. OPORTVNA CONTRA ILLA
TVRBATIVAS QVE OPPONVNTVR SOLACIIS ET GAV
DHS SEV IOCVNDITATI. CAPITVLVM PRIMUM CON
TINENS CONSOLACIONES SVPER GAVDIORVM ET
SOLACIORVM MVNDOANORVM SEV EXTERIORVM CA
RENCIAS.

Decimo principaliter decem tristibus ad sepe dictam
dnam consolatricem accedebat primo omnium unum ex eis
eiusdem domine pedibus puolucus ipsi de mundano
seu exteriorum gaudiorum et solacionum carencia est con
questus. cui mox illa de suis puellis. xiiij. pro conso
lacione eidem tristi impendenda assignavit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad predictum tristem sic ait. O homo opacior tibi quod
video exterioribus solacijs exquisitis tanquam eger redia vite me
deri queris. Nimirum ipsum medicamentum solacionum talium in vulnere ver
ticur. quia dum nimis studiose ei inhereris non ad refectioem tuam sed in
defectionem cedere reperit. Itaque mens tua a secreti interioris gaudio
excludit. et diuersis malis passionibus per vices subicit. Audi grego
rium dominici gregis pastorem egregium. Ut inquit taceamus quod in cor
pore dolores tolerat qui febris anhelat. Ipsa nostra salua egritudo
est cui curandi necessitas nunquam deest. quot enim solacia ad usum viuere
di quimus quasi tot nostre egritudini medicamentis obuiamus sed ipsum quoque
medicamentum in vulnus vertit. quod exquisito paulo diutius inheren
tes eo grauius deficimus quod prouide ad refectioem paramus. Ipsa quoque
mens nostra a secreti interioris gaudio exclusa modo spe decipit modo
pauore verat. modo dolore deicit. modo falsa hilaritate replet. hec il
le pater sanctissimus qui ex dictis solacijs finaliter infert quatuor ma
las anime passiones de quibus illa expta boeciana consolatrix loquens sic
dicit. Gaudia pelle pelle timore spemque fugato nec dolor assit nubla
mens est vincataque frenis sed ubi regnat.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ad prefatum hominem mundana gaudia appetentem sic
ait. Nonne multo melius est gaudio carere quam de gaudio habito
postmodum dolere et tormenta sentire. Sic inquam necesse est. Sed quid
profecto extrema gaudij luctus occupat teste scriptura imo et egre
gius ecclesie. Pastor gregorius sic dicit. Iure restat ut quot prius in
mundo incolumes habuimus gaudia tot de ipso postmodum cogamur
sentire tormenta. Hec ille pater. et videtur inquit ei quod in apocalypsi
de babilone scribit. quantum glorificauit se et in delicijs fuit tantum
date ei tormentum et luctum.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad eundem sic ait. Cur leta quiris. et de tristibus que
ris. Error tibi inesse videtur. Nempe plus offerunt tristitia quam leta

Vis hoc scire. Audi p̄memoratū pastozē ecclesie. Solet inquit leticia archana mētis apire atqz apiendo amittere. aduersa vero cum nos exteri⁹ depmūt interi⁹ acutiores reddūt. Hec iste pater. Hec mix. Nā et veratio dare dicit intellectū. Acumē etiā intellectus facit int⁹ legere atqz colligere de quo mēs introsum pōt gaudere cū illa videlicz sapiētia de qua dicit sapiēs. Intras in domū meā cōquiescā cū illa n̄ em habz amaritudinē duerfatio illi⁹ nec tediū cōuictus illi⁹ s̄ leticiā et gaudiū.

III. CONSIDERATIO

Quarta puella eidē sic ait. Audi frater nō incassum verbū illius Cassi. Bonū inquit insolitū pl⁹ amat⁹ et sequētī gaudio cōfert dulcedinē tpm̄ p̄missa tristitia. Hec ille. S̄z quid est. qd̄ inde sequit⁹. Profecto sequit⁹ qz carētia mundani gaudij de q̄ tibi inest tristitia. eo quidē q̄uis existēs min⁹ bona. ē tñ appetēda q̄ futuro gaudio celesti ofert dulcedinē. Ita sane ut pl⁹ sapiat. Qd̄ quidē plus omī p̄ualet gaudio p̄nti. sicut eternuz t̄pali. Non em̄ inerit gradus iste futuro gaudio tñ in ei⁹ p̄ncipio. Nimirz quoadusqz durauerit futurum gaudium durabit et omnis ḡdus eius.

IV. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ad p̄fatū hoīem est locuta. Stulti sūt oīno qui gaudere appetūt i reb⁹ exteriorib⁹ seu mūdānis. Nepe qz stultissime errēt pulcre oñdit⁹ auctē magni p̄is Volētes inq̄t gaudere forinsecus facile euālescūt et effūdunt⁹ in ea que vident⁹ et nō sūt et ymagines eoz famelica cogitatōe lābūt. O si fatigentur inedia et dicāt q̄s oñdit nobis bona. hanc dicti p̄is sniam si intelligere volueris recursū habe supius ad sorozē meā et inuenies eaz lucide declaratam.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ad hoīem p̄dictū ait. opacior hō tibi de errore q. s. famelic⁹ existēs indigeres satiari et nihilomin⁹ de carētia mūdani gaudij turbaris. quo habito mime faciarī posses s̄z magis te d̄tgerz ieiunū relinq̄. Quid ni dixeriz te famelicū. Tu nāqz es de ill⁹ de q̄bus ex sentētia magni p̄is soroz mea imediate recitauit qz volētes gaudere forinsec⁹ facile euālescūt et effūdunt⁹ i ea q̄ vident⁹ et n̄ sūt. et ymagines eoz famelica cogitatōe lambūt. O si fatigent⁹ et dicāt q̄s oñdit nobis bona scilz quib⁹ indigerēt cōtra inediā faciarī. Forte dices q̄ nā sunt illa. Profecto sunt pabula veritatis sine quib⁹ tanq̄ sine p̄p̄iis suis obiectis ieiun⁹ manz intellect⁹. Dices rursum quib⁹ accidit hō ieiuniū. quo in via possent deficere. ill⁹ reuera q̄ i via misere hui⁹ pegrinatōis n̄re gaudia solēt querere. Audi gregoriū p̄m̄ beatissimuz. A veritatis inq̄t pabulo ieiuni sūt qui in hac pegrinatōis inopia letant⁹. De carētia igit⁹ leticie tal⁹ seu gaudij gaudere quidē cōuenirz multopl⁹ q̄ p̄ tristitia querulari.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. Miros karissime qz verum gaudiuz quod solum habetur in domino negligis et de illi⁹ carētia gaudij

10
tristaris q̄ respectu gaudij habendi in dño veraciter rationē habz
merozis. Audi dulcem illuz p̄em clareuallis. Illud inquit reuera
vex est gaudiū et solū qd̄ nō de creatura s̄ de creatore d̄cipitur.
qd̄ cū possederis nemo tollet a te cui compata om̄is aliunde iocun
ditas meroz est. om̄is suauitas dolor est. om̄e dulce amarū. omne
decoz fedum. om̄e aliud qd̄ delectari possit molestum.

VII. CONSIDERATIO.

Octava puella sepe dicto hoī tristi sic ait. Cur tristaris de mun
dani gaudij carētia. cōsidera errozē tuū qui de bono tanq̄ de
malo tristaris. Nōne em̄ eo carere bonū est qd̄ aīma sanctis medi
tacionibz q̄ vtiqz rectū iudiciū p̄mouent occupata exiliū vel car
cerē reputat aut luctū deputat vel merozē. Fatearis necesse est. Sz
q̄. Profecto aīma spūalibz meditacōnū incitāntis occupata mun
dum carcerē v̄l exiliū ac risum et gaudiū luctū reputat et merozē
Audi magnū p̄em Augustinū p̄ redēptoris inquit nri mortē de te
nebris ad lucē. de morte ad vitā. de correctōe ad incorrectōez. de
exilio ad patriā. de luctu ad gaudiū. de terris ad celeste regnū vo
cati sumz. quecūqz ergo aīa sancta talibz fuerit incitāntis occupa
ta. nihil d̄cupiscit terrenū. nihil trāsitoriū. nihil qd̄ ad tps arripet
nihil qd̄ ad p̄ns delectet. est q̄ risū luctū deputat et gaudiū ī me
rozē d̄mutat. cui mūdus carcer. celū vero habitatio cui exultacio
de p̄ntibz nulla est. qz in illo tm̄ gaudere appetit. qui sup om̄s est
Hec pater ille.

IX. CONSIDERATIO.

Nona puella sic ait. Tu qui de mūdani carētia gaudij q̄rularis
aduerto q̄ sis pui cordis qz q̄diu b̄ feceris iudicaberis stul
tis filis. q̄re inq̄es. p̄fecto qz pua diligis neglectis magnis. Di
ces mihi q̄ nā sūt ista pua et q̄ magna. Reuera om̄e mūdānū gaudiū
de numero puoz est. gaudiū vero de deo et in deo h̄ndum de nu
mero ē magnoz. Istud siquidē plenū est. illud aut vel est vacuum
v̄l nō plenū. Vis b̄ nosce dilucide p̄ scripturā. ecce q̄rtū ad gaudiū
mūdi dicit salomō in p̄uerbijs. Nilus dolore miscebit igit̄ gaudiū
mūdi tanq̄ dolore mixtū nō ē plenū. Quantū aut ad gaudiū habē
dum in dño dicit ip̄e dñs discipulis. gaudiū meum in vobis sit vt
gaudiū v̄rm impleat. ¶ Vis rursus p̄positū nosce p̄ certā de v̄ro
qz gaudio d̄iecturam. Ecce vas dicitur vacuum vel non plenum.
cui hoc quod continet non est cōmensuratū vt pote quod posset et
deberet aliquid amplius cōtinere. ¶ Sed quid. Profecto terrena
queqz non sunt cōmensurata gaudio quod de ip̄is habemz q̄ntum
cunqz minimo. quippe semp̄ v̄ltra cōdignū gaudemz de terrenis
sicqz fit q̄ nri gaudiū q̄ntumcūqz modicū eo sui obiecti valozem
excedat quo ip̄m quidem obiectum nō est dignum vt de ip̄o homo
tantū gaudeat. gaudiū igitur nri vtiqz nō est plenū cum deberet
magis capere q̄ illud obiectum. immo reuera quod mirum est di
ctu. quanto gaudiuz nostrū de terreno obiecto maius fuerit tantō

minus plenū erit. **¶** Porro q̄ gaudiū n̄m habendū in dōmino ne dum in p̄ia sed etiā in hac vita impleat̄. hoc patet si vt prius plenitudo gaudij penes opationē ip̄i⁹ obiecti ad act⁹ gaudētis attēdat̄. quo quidē actu formaliter ip̄m obiectū capi⁹ sicut et eo op̄prehendit̄ vel app̄hendit̄. **¶** Nimirū hac cōsideratione actus gaudētis implet̄ obiecto quod p̄ ip̄m capit̄ si ip̄m obiectū vl̄ excedat valorem eius vel admin⁹ ei cōmensurat̄. nō autē implere⁹ si obiectū ab actu excederet̄ tanq̄ indignū vt talis act⁹ circa ip̄m exerceretur. **¶** Quap̄pter sicut gaudiū de terrenis eoip̄o non est plenuz quo quā tuncūqz bona sint illa et quātuncūqz gaudiū de ip̄is sit modicum p̄ ip̄m de illis gaudem⁹ ultra cōdignū et sic remanebit et illd̄ gaudiū vel in p̄te vacuū. Ita et ecōtra gaudiū n̄m de deo tā in futura vita q̄ in ista est plenū. **¶** Nepe quātuncūqz gaudem⁹ de deo sp̄ gaudemus citra cōdignū cū gaudiū nobis possibile sit finitū et bonuz hoc qd̄ deus est sit bonū infinitū. **¶** Ex quo fit vt non solū n̄i gaudij mensurā impleat. sed ip̄am etiā excedat. **¶** Quippe de deo nunq̄ tm̄ gaudere possam⁹ q̄ntū dignū est vt de ip̄o gaudeam⁹. et nōne propter hūc excessū diuini obiecti respectu capacitatis n̄i gaudij. veraciter pōt intelligi illa scripture p̄missio mensurā bonaz et superfluentē dabūt in sin⁹ v̄ros. **¶** His itaqz sic se h̄n̄ibus si nō vis digne iudicari pui cordis ac isipietib⁹ similis tūc plenū et maximū gaudiū de deo h̄ndum magis solito attēdas et mundanū gaudiuz non plenū s; vacuū cū sit minimū nullaten⁹ magnipēdas.

X. CONSIDERATIO.

¶ Decima puella sic ait. Tu qui de mūdani gaudij carentia turbaris. **¶** Utināz esses hō realis nequaq̄ haberes cām turbationis. **¶** Homo nāqz realis nō curat de vanis q̄re nec de gaudijs mūdanis. **¶** Vis scire q̄ vniuersuz mūdaniū gaudiū vanū sit. **¶** Ecce vanū esse diffini⁹. qd̄ nec plenitudinē p̄stat cōtinētī nec fulcimentū inicitī. ē aut̄ tale mundanū gaudiū vniuersum. quippe qd̄ mundanū gaudiū nō p̄stat plenitudinē cōtinētī hoc ex p̄missis clar̄ est. q̄ em̄ ip̄m nō est plenū quō hoc alteri p̄staret plenitudinē. **¶** Sed q̄ mūdaniū gaudiū nō sit plenū hoc iam tibi per sorozē meaz est dilucide declaratum. **¶** Porro q̄ nec p̄stat fulcimentū inicitī. patet quidem quia nimis ē instabile atqz vagū. **¶** h̄o etem sup̄poit laus illa ecciastica de beata katherina. fragrat amoze dei spernit vaga gaudia mundi. **¶** Testat̄ aut̄ hoc et magn⁹ pater augustin⁹. **¶** Leticia inquit huius seculi vanitas est cum magna expectatione speratur vt veniat et nō potest tēneri cum venerit.

XI. CONSIDERATIO.

¶ Undecima puella sic ait. Cur homo q̄rularis de exterioris gaudij carentia cuius scz obiecta sunt exteriora aliqua. **¶** Certe in illis non sunt gaudia expetenda eo q̄ illa non sunt durabilia. sed nec sunt maiora. **¶** Vis scire q̄ gaudia de exterioribus non sunt durabilia. **¶** Audi senecam illustrem hominem gentilem qui ad gaudium

habendum durablem dirigit ad interiora. Viri inquit boni gaudiū est ex bona conscientia tu iudicas illū gaudere qui ridet. animus debet esse alacer et fidens et sup omnia rectus. oculta ista que forinsecus splendet et de tuo gaude. quid est aut de tuo. id est de teipso et de tui optima parte. Volo tibi nunquam deesse leticiam. Volo tibi illam domi nasci. nascitur si intra teipsum sit. Nec ille. Qui rursus sic ait Circūspice sola virtus prestat gaudiū perpetuum securum etiā siquid obstat nubiū materia interueniet quae infra feruntur nec unquam die vincunt. Vis ulterius scire quod gaudia de exterioribus non sunt maiora internis gaudiis. Audi ecclesiasticū. Non est inquit oblectamentū super cordis gaudiū. cordis inquit non corporis. dicitur igitur hoc ad dñam risus corporalis ad dñam saltus aut circuitus chorealis. Ad dñam omnis ignominiose exultationis. de quali salomon ait in puerbijs. Stultorum exultatio ignominia.

XII. CONSIDERATIO.

Quoddecima puella sic ait. Considera homo penes te quam minus bonum obstaculum prestat consequendi maius bonum. nonne tunc pro maioris boni consequentia minoris boni carētia letanter est ferenda. Eatearum hoc necesse est. Sed quid differentie est inter gaudiū in hoc mundo et gaudiū in dño. Profecto primū utriusque pro sorore meā patuit est vacuū. Scdm vero est plenu. Primum de numero puorum est. scdm de numero est magnoꝝ. imo inter ista non est spatium. Nam primum est incompatibiliter minus. scdm incompatibiliter maius. primū scdm prestat obstaculum tanquam impossibile sibi et contrariū. Vis de istis deuotis et validis autoritatibus edoceri. Audi premissam clareuallis. Undique inquit se ingerit amor mundi cum desolationibus imo desolationibus suis. obseruat aditus per fenestras irruiat. mentē occupat. sed non eius qui dixit renuit desolari anima memor fui dei et delectatus sum pro occupatū nempe secularibus desiderijs animum delectatio sancta declinat misceri non poterūt vera vanis. eterna caducis. spūalia corporalibus. summa ymis. ut piter sapias quae sursum sunt et quae super terrā. et subdit nulla diuentio veritati et vanitati. Nec ille pater. Sed iam patuit gaudiū mundi esse vanum instabile et prosequens caducum. Estque corporale et super terram et sic ymum. Sed gaudiū in domino hinc naturā obiecti stabile est et eternum et circa hoc quod sursum est et summum est et solum verum gaudiū et plenu. Unde et ordinariū apparuit super textum illum apliceum. Gaudete in domino semper dicit sic. non in seculo. sed in domino. id est omne bonum. unde gaudendū est stante in deo non extra. sicut enim non potest homo duobus dominis seruire. sic nemo potest in seculo gaudere et in domino. Amicus enim huius mundi inimicus dei reputabitur. multum inter se hec duo gaudia differunt suntque omnino contraria nec simul in eodem esse possunt. Nec ibi. Carentia igitur mundani gaudij non est nisi remotio obstaculi respectu gaudij in deo habendi quod solum est verum gaudium cui compata omnis aliunde iocunditas meror est et cetera. propter

hoc igitur gaudiū tam solatoriū in deo habendū . gaude q̄ remo-
tum sit obstaculum per carentiā mundanorū gaudiorū .

XIII. CONSIDERATIO.

Terciadecima puella sic ait tristi. Tu queris cōsolari de gaudij
carētia. Dic igit̄ mihi de cuius carētia. et fortassis te docebo
q̄ illo carens nullo cares. Gauderē inquires libēter de p̄mōtione
Alius dicet de diuinis. terci⁹ de luxuria. Quare⁹ dicerz gaudere
libēter de magna familia aut ex alia d̄simili causa. Sed quid. Pro-
fecto dico et dixi sp̄ hij et om̄s d̄siles errāt corde et tu primus. qd̄
em̄ appetis gaudiū nō est gaudiū. vñ nec de eius carētia est dolen-
dum. Audi illustrē senecā. Dicim⁹ inquit nos magnū gaudium ex
illius d̄sulatu quod nō est gaudiū. s̄ vt sepe m̄ciū future tristicie
gaudio em̄ adiūctum est nō desinere nec in cōtrariū veri. om̄s ten-
dunt ad gaudium sed vnde stabile et magnū d̄sequantur ignozant
Ille ex conuijs et luxuria. ille ex ambitione et circumfusa clientuz
turba. ille ex amicis. alius ex studiorum liberalium. vana ostenta-
tione. omnes istos oblectamenta fallacia et breuia decipiunt. si-
cut ebrietates que vnius hore hylarem insaniam longi temporis te-
dio pensat.

XIII. CONSIDERATIO.

Quartadecia puella sic ait. Cur de exteriorib⁹ p̄fertiz carnalib⁹
solacijs et gaudijs nō habitis querularis. Cur non d̄sideras
si hoc a carentia tua amputes q̄ multo excellentiora in recompen-
sam recipies. s̄. delectationes quas spirit⁹ nouit dare. Et certe etiā
statim. Audi vniuersalis ecclesie pontificem gregorium loquor.
Si inquit carni quodlibet abscedimus mox in spiritu quod dele-
ctat inuenimus. Mox inquit ergo capacem seu ad capiendum di-
spositum non oportet cum tedio expectare. magno enim antistite
Ambrosio testante. Nescit tarda molimina spiritussancti gratia.
Dicit quoqz in spiritu igitur non in corpore nisi per redundantiam
forte secundū quā dixit sanct⁹ dauid. cor meum et caro mea exul-
tauerunt in deum viuum. Dicit rursus in spiritu vt sciam⁹ q̄ sicut
mouemur si spiritu viuimus spiritu et ambulemus sic etiam si spiri-
tu viuimus in spiritu etiam qui in fletu est solatium delectemur et
de gaudio quod est fructus spiritus consolemur. Rursus dicit in
spiritu vt effectū gaudij et solacij ex causa pensem⁹. vt sicut causa
causam. puta spiritus ipsum corpus excedit. sic sciamus gaudium
spiritus excedere gaudium vel solatiū quod dat corpus.

Capitulū secundū continēs d̄solationes sup̄ necessitate abstinē-
nendi a choreis et a quarūcunqz vsu vel auditu cantionum et mu-
sicarum armoniarum .

Secūdo post p̄missa ad supradictā dñam solatricē accēsis et aliis tristis sup̄ necessaria abstinētia a choreis cantōib⁹ et armonijs musicis q̄res cōsolari. Cui illa de suis puell quinqz solatrices assignavit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. Cur de necessaria a choreis abstinētia q̄ru laris. O si ad plenuz cognuisses et tu piculum choreaz absqz tristitia cordis leuiter abstineres a solaco chorifantiū. Que em̄ p̄so na sane mētis n̄ abhorrerz man⁹ secū chorifantiū si nouissz illas esse plenas ad modū ericij aculeis spinaz. Certe merito q̄libet abhorreret cū talibus aut tenēdo taliū manus chorifare. Sed quid. Nō ne manus simul chorifantiū ut frequēter sunt spinose quaz spine seu aculei nedū manus secuz chorifantiū penetrant. s; etiam hinc inde ad penetratōez cordis vsqz p̄cedūt et ip̄m nōnunq̄ letaliter cruentāt. Datēt ista p̄ neptē meam sup̄ius luculēter. Cuius rei gr̄a atqz p̄pter illa q̄ sup̄ p̄ sorozē meā de cōtrectatōe manuū dicta sunt pōt homo a choreis hylariter abstinere.

II. CONSIDERATIO.

Secūda puella sic ait. O simplex homo qui de abstinētia necessaria a choreis tm̄ cruciaris. Nonne locum vitares in quo esse crederes v̄l vnū basiliscū qui visu suo toxico occiderz hoies se in tuentes. Certe sic. Quid tūc vbi plurimi basilisci simul habitarent Credo q̄ nullo mō illo ires. s; reuera in sola vna chorea tā de chorifantib⁹ q̄ etiā de astātib⁹ plurimi assunt basilisci libidinosa spēctōe actiue habita p̄iter et passiue multe p̄sone ad mortez vtinā nō eternā deducūt. Hōne ḡ loc⁹ choreaz piculosus ē p̄iter et act⁹ vbi plurimi sūt effrenes animis timore dī mime refrenati. qui om̄e illud sine timore occupiscūt qd̄ placz eoz oculis. Quo fit vt multi sibi adiuicē cause sint eterne mortis. O q̄ crudele est hoc. cuius similis crudelitas ab hoie n̄ crudeli vix vel nūq̄ bestie infereret.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Nescis hō q̄ magna est dria leuitatum Est nāqz leuitas natural̄ rez sursuz tendentiū. ē aut̄ et moral̄ descendentiū in ifernū vel admin⁹ ad ip̄m purgatoziū. Peccine autē leuitas videtur maxime generari nutriri et augeri in choreis et ibi dem dissolui aimus nedū chorifantis. veruētā cuiuslibz assistentis Ibi nullū locū habz mentiū recollectō. s; bñ corpm̄ p̄lima dissolutio. nō illa de q̄ paulus ait. cupio dissolui et esse cū xp̄o. q̄ quidem bona esset. s; talis de q̄ Ieremias ait vsqzquo delicijs dissolueris filia vaga. Nec est scādaloza dissolutio corpaliū gestuum que vage mentis phibz testimoniū. nihil hñtis solide consistētie s; maxime ap̄ proximātis ad casum. Docte siquidē sensuū temptatōib⁹ sunt apte et per te inferi aduersus eaz leuiter pualebunt. Non illa talis erat vage mentis vel corporis amore dei p̄seruata de qua cantamus.

fragat amore dei. spiritus vaga gaudia mundi. Verū his que dixi de
vaga chorifantiū leuitate nō apponat aliquis q̄ xp̄o de choreis vir
ginū sic cantat. Quocūq; p̄gis virgines sequuntur atq; laudibus
post te canentes cursitāt hymnosq; dulces p̄sonant. Id em̄ et si nō
sensus anagogic⁹ excusaret. excusaret tñ p̄ntiuz imutabilis p̄fectō
firmatorū in bono. et p̄ncipiū motus qui a diuina ratione p̄ce-
dit quippe totū diuinū est misteriiū q̄ in celestib⁹ attitatur.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Nescis homo q̄ spirit⁹ regunt corpora. s;
alij et alij spūs. alio et alio in loco. Est locus spūaliū cantico
rum puta chorus seu templū. illic assunt spūs boni. Nempe de tem
plo sic oramus. Visita q̄sumus dñe habitationē istam et angeli tui
sancti habitātes in ea nos in pace custodiant. Est locus alius can
tionū carnaliū seu luxuriarū puta locus choree seu theatrum. illic
puto adesse spiritus malignos et si angelici spūs diubilāt i choro
cantantib⁹ teste p̄re clareuallis. Osallentibus inquit sancti angeli
admisceri solēt. O si quis haberet oculos aptos viderz qua cura q̄
ve tripudio interfunt cātantib⁹ Si inq̄ sic spūs boni admiscerēt cā
tantibus in choro templi. quis tūc dubitarz quin et maligni spūs
pari pacto in teatro seu in loco choree carnaliū et turpiū cantio
num cātorib⁹ et cātricib⁹ soleāt admisceri. Ob hoc nāq; magn⁹ p̄
Augustin⁹. Nolo inquit vos socios fieri demoniorū. id est nolo q̄
eis quasi p̄ncipalib⁹ vos associetis. et subdit in quibus dicens. de
lectant⁹ cāticis vanitatis theatrorū insania. vident⁹ igit⁹ spūs mali
gni in teatro seu chorea tan p̄ in canticis vanitatis p̄ncipales in
cordibus se associantiū p̄cinēdo choreas ducere chorifantiū ad si
nistrā gressusq; eorū dirigere. nō certe ad dexterā recte opationis
sed ad sinistrā iniquitatis. nō ad dexterā patris seu futuri iudicis.
sed ad sinistrā illi⁹ iudicis. In q̄ tandē statuēt durissimā sententiā
auditori. qua his qui ad sinistrā eius erūt dicet ip̄e iudex. Discedi
te a me maledicti in ignē eternū qui p̄paratus est dyabolo et ange
lis eius. Non opponat mihi quis nec de viris ne de mulierib⁹ san
ctis in veteri lege cantantib⁹ choros ducentibus musicisq; instrum̄
tis vtentibus. Nec em̄ vt puto in figura cōtingebant et licet tunc
in certis casibus deo placebant. ita et facientes ab om̄i malo eue
tu ab ip̄o deo p̄seruati fuerāt p̄ quod tñ n̄ om̄is i veteri lege facta
chorifatio aut musicorū vsus excusatur. Daucorū nāq; priuilegia
non modo s; sanctos sed etiam s; leges et canones non sunt in
exemplū siue ad consequentiā pertrahenda.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. Cur in cantionibus et ceteris musicis me
lodis adeo delectaris. Nequa p̄ hoc ouenit virilib⁹ animis
Ille nāq; virū eas nimium appetentem effeminant. similēq; faciūt
infantibus qui cōtra eiulatum dum mouentur in cunabilis nutritū

10
suarum cantionib⁹ indigent confoueri. Ille ab auditu verborū di-
uine inspirationis reuocāt animū. Hac in hora qua p̄ualent nō est
dicere. Audiā quid loquat⁹ in me dñs deus. Sed nec est p̄ape cor
detenus cantū illū amoris de quo versus loquit⁹. Non clamor sed
amor cantat in aure dei. Putasne iterim p̄cipiet hō illam armoniā
in se vel in alio qualis erat in corde virginis teste quodā fulberto
depromebant inquit virtutes in cogitatione et effectu cordis eius
ineffabile armoniaz. quā ip̄a creatrix et inbiatrix eius dei sapiētia
delectabat⁹ audire. Profecto si p̄ualeat armonia exterior v̄l nulla
vel insensibilis erit interior. que si sentiret⁹ v̄tqz esset om̄i exteriori
dulcior et suauior. Putasne vel in interiori hoīe sentietur illa dul-
cedo nois Ihu quā ille dulcissimus pater clareuallis sensisse videt⁹
qui scit⁹ dixisse. Ihs mel in ore melos in aure iubilus in corde. Bñ
quidē timeo q̄ in chozealib⁹ cāticis et ceteris musicis melodijs si-
renice vocis dulcedo in exitiū deducēs a auditorē sentietur. Timeo
quoqz q̄ venenū sit mētis. illa dulcedo armonica quā sentit auris.
Timeo q̄ ip̄e notaz. fracture musicales et artificiales nō p̄ranse-
ant sine animoz. notabili fractione. Timeo q̄ q̄libet sint dulces
tanq̄ spine mentē laterēt et segetē rōis necēt. sintqz p̄pter hō hōmō
cantiones et opationes musice sicut voce sic et effectu siles illis
hoeticis musis q̄s illa exp̄ssima boeciana solatrix delectaba⁹ ni-
miū ipo illustri boecio testante. Que inquit vbi boeticas musas vi-
dit nro assistentes choro flectibusqz meis verba dictantes omota
paulisp ac toruis inflāmata lumib⁹ quis inquit has scenicas mere-
tricular ad hunc egz p̄misit accedere que dolores eius non modo
nullis remedijs fouerēt. v̄tqz dulcibus insup alerēt venenis. Hec
sunt em̄ que in fructuosis affectuū spinis v̄berēz fructib⁹ rationis
segetem necāt hominūqz mētēs assuefaciūt morbo nō liberāt. Hec
illa. et subiungit abice sp̄rene vsqz in exitiū dulces.

Capitulū terciū cōtinens cōsolationes sup̄ vetulorū ac vetularū
tedioso solatio et solaciōsi consozciū iuuenū et iuuecularū carētia

Tercio post p̄missa accessit ad sepe dictā dñam solatricem
alius tristis ei de carētia solaciōsi consozciū iuuenū p̄so-
narum et de tedioso vetularū cōsozciō dquerēdo. Et illa
eidē tristi de puell̄ suis duas assignauit p̄ ip̄i⁹ solatiōe.
I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad hōiem illū sic ait. O amice nūquit nō incom-
p̄abiliter plus gauderes in habēdo antiquā cistā florenis ple-
nam q̄ in habendo nouā ab extra etiā multipharie multiqz modis
depictā. vacuā tñ interius vel multis forte turpitudinib⁹ repletā
Estimo q̄ maiori cū gaudio eligeres florenis plenam q̄uis antiq̄
qm̄uis etiā non depictā. Sed quid. Profecto si tediosum sit solati-
um vetularū atqz vetulorū. cessabit tñ merito tedium. si accēderis

¶ in eis reperitur quod censeat sup auz et topasion. quippe in an-
tiquis est sapientia. curus in compatione ome auz. harena est exi-
gua et tanq̄ lucū estimabit argentū nec cōpauī illi lapidē p̄ciosū.
Cessabit tediū si attenderis q̄ in eis tanq̄ scrinijs sunt floreni id ē
flozidi aseptus aurei d̄nentes ymaginem agni. qui tollit peccata
mundi seu ymaginē sedētis in trono cesaris summi. Cessabit tediū
si attenderis q̄ in eis sunt multiplices lapides p̄ciosi diuersarū vir-
tutum. id est multiplices solide perfectiones virtutum spiritualiū
respectu carentie quarum iuuenum et iuencularum corda sunt va-
cua. q̄muis em̄ quedam sint virgines tamen sunt virgines fatue se-
cum in lampadib⁹ mentiū non hñtes oleum gaudij. seu spiritualis
leticie. ¶ Verum q̄ nō est dare vacuū. sunt et iste iuueculē plene
atq̄ iuueculi. s. non rebus solacijs sed tedijs multis scz vicio-
rum et carnaliū cogitationū turpitudinibus q̄si ciste plene fetenti-
bus et corruptis carnib⁹ vel q̄si ciste in quib⁹ nutriunt⁹ nedū tedi-
dijs s; et piculose bellie. Serpentes scilz et scorpiones. Nimirū de
xij. anatharitarū medicatōib⁹ i patrū libro vn⁹ ceteris senoz dix-
it. sic habeto malignas cogitatōes aut malas cōcupiscētijs sicut
serpentes et scorpionū plez. Dices forte q̄ hmōi cogitatōes et cō-
cupiscētijs nō sunt nisi methaphorice censende serpētes et scorpio-
nes. Verū dicis quidē s; h̄ verū nō diminit piculū s; magis augz
ipm̄ q̄nto serpentes et scorpiones hmōi nocere possunt latentius et
vitari difficilius.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Nōne vel aliqn̄ versum hunc poeticū au-
diuisti. Ab boue maiore discit arare minor. Ita forsan inquier.
et si versuz nunq̄ audiuisses ita tñ esse p̄ exp̄ientiā scires. Cur ergo
magis lasciuientē vitalū d̄sotio h̄e diligis a quo nec arando nec
ozando p̄ficijs. Nimirū in tali exemplū viuendi nō inuenis nisi cō-
muniter viuēdi dissolute seu lasciuie sine omī maturitate. Nescis q̄
maturi fructus sunt crudis dulciores magisq̄ pulcri et delectabi-
les. S; quid. Nōne vtriusq̄ sexus iuuenes crudiores esse solent et
exemplum maturitatis raro exhibent. Quap̄pter nec ab eis exēplū
h̄e poteris ozādi sed min⁹ arandi. id est docēdi verbo et ope qui-
bus corda p̄rimoz sunt arāda. quod quidē fit dum instrumēto do-
ctrine p̄donee p̄ seminū capacitāte ex agro terra eicit⁹ vt seminum
fructus ex illo copiosus habeant⁹. quippe per agros intelligo p̄-
imoz corda dicto modo aranda videlicet ad exemplū nō inculte
terre nondum vnq̄ bene arate. id est iuuenū p̄sonarum terrenis so-
lacijs deditarū s; agrozum veterū iuxta alium versum poeticus. Ex
agro veteri virtutum semina mo. zc. Nimirū si ad exemplum hmōi
agri aratus fueris et alium quempiam araueris sequet⁹ ex agro sic
arato odoriferi fruct⁹ plenitudo et ipse arās tanq̄ pater cum p̄sa-
ac. id est cū risu et gaudio dicere poterit. Ecce odor filij mei sicut
odor agri pleni cui benedixit dominus.

Capitulum quartū continens consolationes sup̄ carentia confabulationū solacioſarū et ſilentij neceſſaria obſervatione.

Quarto poſt p̄miſſa ad ſup̄dictā dominā conſolatricē acceſſit eo alius triftis ſup̄ carentia ſolatioſe confabulationis et neceſſaria obſervatione ſilentij q̄rulando. que eidē de ſuis puellis pro conſolatione quatuor aſſignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad predictum tristem sic ait. Moueris homo q̄ in prim libro de quodā sic dicit. Quanto ſe ab humanis curis et colloquijs ſequeſtrabat t̄to illi viciniō et p̄pinq̄uiō de⁹ erat. et nunquit nō ad cōfabulandū ſeu ad colloquiū. certe ſic. de⁹ em̄ in tali interna p̄pinq̄uitate ei loquit̄. Audiā inquit p̄s. quid loquat̄ in me dñs deus. ſed et ecōuerſo homo ab alioꝝ colloquijs ſequeſtratus loquit̄ cum deo. hoc namq̄ patet dicēte illuſtri jeronimo Sapiens nunq̄ ſolus eſſe poteſt. et ſi hom̄i inopia fuerit loquit̄ cū deo. S; nūquit nō ab humanis colloquijs ſequeſtrato p̄pinq̄uiō eſt deus nō ſolū ad confabulandū. ſed ad ſolacioſe colloquendū. Eſt utiq̄. Nimirū deus ſolacij dicitur reali cognōie ſcriptura teſte qui et eſſe dicit̄ in fletu ſolaciū qui et in illo iunioꝝ thobia figuratus eſt de quo dixit mater eius ſolacium vice n̄re om̄ia ſimul in te vno habentes te nō debuimus dimittere a nobis. Ipe eſt qui etiā p̄ ſolacio humano conſtituit nobis ſanctos libros ſolacio h̄ndos quē admodū libro machabeoꝝ de ſocietate et amicitia mentione facta ſubiungitur. Nos nullo indigemus h̄ntes ſolacio ſanctos libros. Non ergo ſunt hoīes ad cōfabulandū neceſſarij q̄n vicē hoīm ſupplet libri quēadmodū ſupra ſoroꝝ mea recitat de libris qui aderāt beatiffime virgini. Deniq̄ q̄ ab hūanis colloquijs ſequeſtrato nō deſit ſolacium patet ibidem per aliam ſoroꝝem meam.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella ſic ait. O hō qui de ſilentio et hūane confabulationis carētia deſtitaris. Dic mihi ad quid valet ſilentij fractio et hūana confabulatio. Vtiq̄ ſatis parū. Nempe ad ip̄am ſequit̄ mēt̄is diſtractio cui p̄culdubio multū p̄ualet abſtractio et mēt̄is in deū eleuatō quale deferre pōt ſilentij et ſolitudō. p̄pter qd̄ i trenis dicit̄. ſedebit ſolitariuſ et tacebit quia leuabit ſe ſup̄ ſe. hec autē abſtractio et ab hūanis colloquijs ſequeſtratio nō mō deū viciniū homi ut p̄xime ſoroꝝ mea p̄docuit. imo facit poti⁹ ſup̄ ſe hominē i deū mentetenus eleuatū ipſi deo firmiter adherere. et nōne hoc bonum. Eſt omnino. quippe mihi inquit p̄s. adherere deo bonū eſt. Sed nec vlli dubium quin dicta abſtractio ad eleuatōē hominis ſuper ſe diſponēs ſit incompatibiliter magis bona ut diſpoſitio p̄fecti ad optimum q̄ ſit vel eſſe poſſit humana confabulatio a qua ſep̄at ſilentij et ſolitudō. Nimirum magna ipſius anime felicitas in ſep̄atione hac que ab humano ſit colloquio conſiſtit. Vis hoc ſcire

7

Audi patrem clarenallis qui dictū verbum Ieremie contra confabulationes humanas quodā in loco exponēs sic dicit. Iste sedebit solitari⁹ et tacebit mō a strepitu carnaliū desideriorū mō a strepitu mundi. felix anima que linguas istas nō exaudit licet audiat. illa multū felicior si tñ aliqua est cui penitus nō loquunt⁹. Nec ille p̄r qui non dicit felix corp⁹ sed signāter dicit illa anima felicior cui penitus nō loquunt⁹. vt humanū affatū p̄sertim allectiuū tam excludat ab auditu mentali q̄ etiā corpali.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad hoiem p̄pter obseruātiā silēcij cōtristatū sic ait. Aduertas homo q̄ nihil eorū triste esse debz qd nature cōcordat sed poti⁹ gaudiosum. Cur ergo te silēcij obseruatio p̄ loco et tpe rōnabiliter tibi imposita aut a te p̄ morib⁹ requisita potest contristare. Mōne em̄ rōnabilis silēcij obseruātia natura hois bona hōtis naturalia dōcordat. Vide⁹ vtiqz q̄ sic docēt nāqz instrūta naturalia min⁹ esse loquendū et plus esse audiendū. iuxta illud illustri senece. Socrates cuidā loquaci. Audi inquit meli⁹. os vnū a natura aures duas accepimus. Cui p̄fecto cōcordat et scriptura que dicit. Sic om̄is homo velox ad audiendū tardus aut ad loquēdum. et rurū dicit scriptura. Audi tacēs et pro reuerentia accedet tibi bona gratia.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Cur de censura silēcij d̄tristaris que m̄ta bona opat⁹. Que inq̄es. Ecce silēcij obseruātia vitat peccatū. Estqz fundamentū virtutū. Vincit malū. declinat nocumentū. probat sapientē virū d̄fert pompā scienciarū. seruat decretū et loquēdi modū. Nutrit gratū et ornatū verbū p̄dest multū. Vis scire q̄ silēcium vitet peccatū. Audi magnū Ambrosiū. Olures inquit vidi loquēdo in peccatū incidisse vix quenq̄ tacendo. sapiens ergo est qui nouit tacere. Vis secundo scire q̄ silēciū sit fundamentum virtutū. Audi itēdem Ambrosiū. Silēdi inquit paciētia optunitas loquendi et d̄empt⁹ diuiciarū sunt maxima fundamenta virtutū. Vis tercio scire q̄ silēciū vincat malum. Audi jobem os aureum. Malum hominem tacendo melius q̄ respondēdo vincere potes. Vis quarto scire q̄ silēciū declinet nocumentum. Audi valerium maximū. Solon inquit cum alijs loquentibus taceret interrogatus vtiqz p̄pter inopiā verborū an q̄ stultus esset taceret respondit. Nemo stultus tacere potest. Cur igitur solus linguā cōhibes. quia inquit dixisse me aliqñ penituit tacuisse nunq̄ iuxta illd̄ Nam nulli tacuisse nocet. nocet esse locutus. Vis quinto scire q̄ silēcium p̄bet sapientē virū. Audi sanctum Iob amicis suis sic loquentem. Vanam taceretis vt putaremini esse sapientes. Sed et ex consolatorio illustri boeciū libro. famosum illud accipitur verbum. Si tacuisses philosoph⁹ fuisses. Audi quoqz et illustri senece prouerbiū. Taciturnitas inquit stulto homini pro sapientia est

tacere qui nescit. nescit loqui. **V**is sexto scire q silentiū cōfert ad pompam scientiar. **A**udi illū sydoniū. **N**atura inquit cōptum est ut in oibus artibus h sit scientie p̄cisioz pompa quo rarioz. **V**is septimo scire q silentiū seruat secretū et loquēdi modū. **A**udi illu: strem senecā. **I**n hoc inquit incūbe ut libentius audias q̄ loquaris q̄ tacitū velis nemī dixeris. **A**urib⁹ frequētius q̄ lingua vtere q̄d quid dicitur⁹ es anteq̄ alijs tibi dixeris. **V**is octauo scire q̄ silē tiū gratū nutriat et ornatū verbū. **A**udi sanctissimū p̄m Gregori um. q̄si inquit quoddā nutrimentū verbi est censura silērij et recte q̄q̄ exercētiā sermonis accipit qui p̄us ordinate p̄ hūilitatē ta cet. **A**udi rursū ad idē etiā valerīū maximū. **G**enepus inquit leu culus augur diuiciar maximū exemplū nobis reliquit cū ess̄ aua rissimus. tanta illi inopia erat sermonis ut nūmos cicui⁹ emittebat q̄ verba dicens studijs se abductū. id ē instructū nihil tantū in se congestū esse q̄ntuz p̄didisset relicta eloquētia. **P**ostremo si vis scire q̄ silētiū p̄sit multū. **A**udi illustre senecā. **N**ihil inquit eque p̄derit q̄ quiescere et mimum cum alijs loqui et plurimū secum

Capitulum quintū continens consolatiōes sup tristitia et tristabili tum incurso ex q̄cunq̄ occasione casuum fortuitozum siue sup omi euentu tristabili.

Quinto post p̄missa ad p̄ncipalē cōsolatricē accessit et alijs tristis de tristitia sua et de tristabiliū incurso cōq̄rēdo. que eidem mox de suis puellis octo p̄ cōsolatione deputauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella sic ait. **C**ur homo tristitia grauaris que remediuz habz laudabile in tua p̄tate constitutū. **V**is scire q̄d sit illud. **A**udi magnū p̄m Augustinū. **V**is inq̄t nunq̄ esse tristis. bñ viue bona vita semp gaudiū habz. **D**ozro q̄ dictū remediū tristicie. scz bñ viuere sit i tua cōstitutū p̄tate. deo ad hoc p̄ato sp̄aliter coopari plane ex hoc patz q̄ nisi hoc det⁹ sequeret⁹ bñ viuēdi negligentiaz nō esse hōi imputandā. **S**z nec p̄ceptū nec cōsiliū est de impossibili quō ergo dictus p̄r diceret bñ viue si bñ viuere homi foret impos sibile. **V**erū hoc q̄ dicit bona vita semp gaudiū habz. illo in sensu accipe quo dictū est in ip̄o viuimus mouem⁹ et sum⁹. et quo dictuz est vita vestra abscondita est cum xp̄o in deo. ad hoc nanqz sequit⁹ semp gaudere. s. in deo in quo et viuere cōstituit⁹. **V**n et ap̄ls am monet dicēs. **G**audete in dño sp̄ et itez. alibi semp gaudete fr̄es. q̄d sic postillat n̄r aquinēsis. sp̄ gaudete in deo. qz quidq̄ malū p̄ ueniat est incompatibile bono q̄d est deus. et ideo nullū malū illō interrūpit q̄ etiā p̄missa verba gaudete i dño sp̄. sic postillat. aliq̄n vero interrūpit⁹ p̄ tristiciam t̄palē q̄d signat in p̄fectōez gaudiij. cū em̄ quis p̄fecte gaudet nō interrūpit⁹ de re paz durate. **N**ec op ponat q̄s p̄ xp̄s via veritatis et vita q̄ p̄ctm̄ n̄ fecit s̄ sp̄ bñ vixit q̄n

passurus erat dixit. tristis est anima mea usque ad mortem. hoc enim videtur fuisse speciale ex humanorum defectuum voluntaria assumptione. Sicut enim pro nobis mori voluit ut nobis vitam sic pro nobis tristiari voluit ut nobis operaretur gaudium et leticiam sempiternam.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Nonne monet nos apostolus ut vultum spe gaudeamus et bene. constat enim quod tristitia patientem non solum desolat sed etiam statim gaudium ei superinducit propter maximam certam spe habitam de consequendo post breuem vitam tristitie nesciam omnique gaudio superabundantem in adeptione gloriosi regni. Quid ergo. Profecto propter spem huiusmodi quocumque tristitia nulli deo seruientes patiantur non aliud restat eis nisi diuino gaudio gratulari. perclaro exemplo quozundam monachorum sub prelo appollonio deo seruientium. de quibus in primo libro sic dicitur. **S**upra modum leticia et gaudium inerat eis et tanta exultatio quanta haberi ab ullo homine possit in terris. nullus in eis tristis omnino inueniebatur monebat eos per appollonium. dicens. Non oportere inesse tristitiam his quibus salus in deo est et spes in regno celorum. tristentur autem gentiles. lugeant iudei. plangant sine cessacione peccatores. iusti vero letentur. Nam si hi qui terrena diligunt super caducis rebus letantur. nos qui tantam glorie spe et eternitatis habemus expectatores cur non omnino exultacione gloriemur aut non apostolus ita monet. dicens. semper gaude in omnibus gratias agite. Hec ibi.

III. CONSIDERATIO

Tercia puella sic ait. Bone frater. cur in tantum de euentu tristabiliter contristaris. Non oportet quidem. Dices statim. Quid ergo faciam ut non contrister sicut ceteri. Ecce patum remedium. prouenias omnem euentum tristabilem ut non ipsum in se sed ipsum tantum in alio expectes considerandum. In quo inquires. Profecto nullibi melius et securius quam in eo qui est speculum sine macula. In illo etenim speculo quodcumque triste et quantumcumque pure et simpliciter respiciens non plus contristaberis quam qui afflictum videret tantum in speculo dorso totaliter retro ad afflictum et vultu verso ad speculum. Hanc namque secundum dispositionem de patre fratre vel quocumque amico in conflictu occiso nullam quis tristitiam incurreret sed magis solacium haberet. supposito quod nulla reflexio vel ymaginatio ipsum deduceret ad illud quod forinsecus actum esset. Quis autem nisi malus et peruersus non afficitur ad dispositionem diuine sapientie que est sicut speculum in quo relucet seculum que eterna ratione regit mundum et omnem mundi euentum attingens a fine usque ad finem foriter et disponens omnia suaviter. Cuius rei causa illa boeciana desolatrix sic exclamat. **Q**ue perpetua mundum reges gubernas forma boni liuore carens tu cuncta somno ducis ab exemplo. Ad hanc autem bene et pure affectus formam boni que ut illa dicit stabilis manens dat cuncta moueri. quomodo possit ex his que geruntur extrinsecus perturbari. hoc etenim esset diuinam velle dispositionem cassari quod velle qui deum non potest nisi in pueris respirari.

III. CONSIDERATIO.

10

Quarta puella sic ait. Cur homo qui tristaris ex incursu tristabilium. Jam dormire videris atque de turbantibus somniare. Eui gila itaque et expetias et pulsa tristitia sequetur consolatio. Nempe dum quis graua somniat magna sequitur consolatio dum se talia nosse incipit tunc modo somniasse. Hinc est quod et tristitia patienti pro consolatione solet dici tu tandem hec tanquam somnium recitabis. Sed quid. Profecto propositum vel in viris perfectis videatur sile. Hoc etiam apostolus paulus inuebat quoniam se alijs connumerans dicebat quasi tristes semper autem gaudentes. quod quidem verbum ordinarius apparatus sic exponit. habitum sumus apud quosdam quasi tristes de tribulatione. ideo dicit quasi quod non vere tristes. semper autem eramus vere gaudentes. quia hec tristitia gaudium operatur. tristitia vestra habet quasi gaudium non habet. quasi. quare hoc. quod gaudium res certa est. tristitia vero sicut in somnis transit. si quis autem somnium iudicat addit quasi dicens. quasi sedebam. quasi loquabar. et homini ubique dicit quasi. quod quod videbat dormiens cum euigilauit non inuenit. Hec in glossa. Igitur si tristitia pateris non sis ut illa Rachel que noluit consolari cum eadem tristitia sint in breui ad modum somnij transitura.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ait. Quis non gauderet dum tristitia pateretur si certus esset in illis consistere viculum aureum quo mediante ex maximo amore traheretur ad deum. Igitur homo fideliter deo seruiens et nunc leta consequens nunc tristitia patiens merito in hoc euentu gaudere poterit potius quam dolere. cum scire debeat hec sibi donata a deo tanquam vinculum amoris apertissimum ad ipsum hominem attrahendum. de quo tractu ait dominus per prophetam. caritate perpetua dilexi te ideo attraxi te miserans. Sane de huius consideratione habenda ammonemur ex quodam libro sanctas reuelationes continente qui lux diuinitatis appellatur. Omnia inquit que homini aduenerint siue leta siue tristitia ex nimia caritate a deo sibi esse donata certissime sciat. omnino ergo credas quod omnia que tibi euenerint siue leta siue tristitia ex tanto amore christi et ad tantam utilitatem tuam tibi proueniant ut nihil aliud tibi aut aliter euenire velles nec deberes velle. et ideo pro singulis ei laudes et gratias agas nulla enim aduersantia anime fideli euenire permittit nisi quantum ad eius sanctitatem et virtutum exercitationem eius paterna benignitas expedire cognoscit. Esto igitur fidelis et cum aliquid molestie occurrerit suscipe id ac si vinculum aureum sit quod ipse imposuerit tibi quo te ad sui trahat sincerissimum amorem. tu autem statim quasi consentiens ad tractum illam te totum eleua et cor tuum ut magis trahatur per gratitudinem et patientiam te humilia diligenter attende. quod deus per hec velit operari salutem tuam. Hec ibi.

VI. CONSIDERATIO.

Sexta puella sic ait. Dic homo mihi quis doleret de tristitia quam optasset. Quis autem non optaret parum tristari eo fine ut a persona

excellentissima pariter et sup omnia diligenda consolationem gaudiosam tristitiam notabili cum usura recompensante recipe mereret. Sic autem esse videtur de tristitia seu dolore cordiali qui simonimus est tristitie. propheta non solum de magnitudine veruetiam de multitudine deo dicente. Secundum multitudinem dolorum meorum in corde meo consolationes tue letificauerunt animam meam. Sed nonne deo consolatori optimo nullus excellentior. Nonne et ipse est super omnia diligendus. Nonne etiam velle post tristitiam sua consolatio cum usura. Certe sic. Ita profecto quod non modo ad multitudinem dolorum sequitur consolationum atque gaudiorum adequatio sed etiam intensior consolatio et gaudium sequi post dolores et tristitias consueuerunt. Nuius rei gratia dixisse videtur ille cassus. Bonum insolitum plerumque amatur et sequenti gaudio confert dulcedinem tempus premissa tristitia. hoc quoque et illa ex parte boetiana consolatrix suarum musam quibusdam similibus sic confirmat. Dulcius est apum magis laboris si malis ora prius sapor edat. Gratius astra nitent ubi noctis desinit imberiferos dare somnos.

VII. CONSIDERATIO.

Septima puella sic ait. O homo cur tristaris de tristitia. Nonne ipse veritatis cui metiri et fallere semper indignus fuit huius pollicitationis verba audiuisti. Tristitia vestra vertetur in gaudium. Audiuisti inquit etiam euangelica attestacione. Atque cognouisti miraculi operatione qui dominus in nuptijs aquam mutauit in vinum. aquam lacrimose tristitie in vinum gaudiose leticie. Quid ergo. Profecto sicut si homo de certo sciret quod omnes sui lapides in aurum verterentur mixta esset si non quanto plures lapides haberet tanto maiorem consolationem reciperet. Velletque habere maiores lapides libentius quam minores. Ita et in proposito mixta est valde quod homo ex incursum tristabilium consolationem non recipit et tanto maiorem quanto tristabilia sunt maiora eo quidem quod secundum premissam ipsius dei premissionem certum est quod omnia hominum tristitia que homo sustinet propter deum tanquam materia conuertentur in gaudium ipsius tristitie ac si nunquam fuisset exclusiuum. nunquid igitur hoc gaudium non plus valet incopabiliter quam aurum. siquidem aurum ideo diligitur quia natum est letificare et generare gaudium. ac proinde cui occurrunt tristabilia cum conuertantur in gaudium non minus poterit consolari quam cuius lapides conuertentur in aurum. Sed dices forte. si tristitia vertetur in gaudium dic mihi quando et in quantum. Profecto si scire velis quando. certum est quod vel in hac vita vel in futura. Siquidem in hac vita multi essent contenti de consolatione hac festina. Si vero in futura perculdubio eo melius est quo et homini sperandum est. quod hoc gaudium ad festa pertineat gaudiorum que licet hic sint tantum annua. In vita tamen futura continua sunt et perpetua. Sane quod tristitia iuxta diuinam premissionem vertatur in gaudium nulli dubium quin hoc fiat in futura vita. Si autem non et ista saltem quantum ad perfectos quomodo tunc dixisset in sua canonica Iacobus alphei. Omne gaudium existimate fratres mei cum in temptaciones

19
varias incideritis. nec credendum est quod tantus apostolus qui frater
domini dictus est falsam aut impossibilem scribul suaserit estimatorem
Hoc nimirum sane haberi poterat hoc in sensu. omne gaudium id est equi-
uales omni gaudio mundiali. **Q**uod si agatur de gaudij quantitate
non est dubitandum quoniam una quasi gutta tristabiliu verta saltim in futuro
in gaudium quasi mille carratarum. immo quasi intorrente seu fluvium gau-
diorum. quemadmodum psalmus dominum de iherusalem sic dixisse recitat. ecce
ego declinabo super eam quasi fluvium pacis. scilicet cordis quod excludit omnem
tristitiam dolorem cordialis.

VIII. CONSIDERATIO.

Octava puella sic ait ad triste. **A**dverto quod tristaris et penitentia
duceris. spiritualiter de preteritis. ut de via quam fecisti. ut de actu quem
pegisti aut neglexisti. **C**ur autem hoc. **D**ices forte propter eventum trista-
bilem quam infortunium est secutus puta amissio regni puta membri perditio
aut infirmitas multum gravis. **S**ed hecine occasio tristitie non est suffici-
ens fallique videris per fallaciam consequeris cum de dicta cogitas omnia
nime forsitan necessaria. **C**ogita igitur magis si per aliam viam venisses
vel aliud opus pegisses vel si non tale opus neglexisses. **D**amnum
multo maius vel periculum aut forte mortem incurrisses. **Q**uicquid igitur
adversus tibi acciderit cogita id deo volente factum esse et per tuo meli-
ori. **A**udi quod veridica audivi relatione recitari. **E**rat quidam armiger
cuius uxor tantam in domino spiritu habuit quod ad omne triste quod circa se vel
suos accideret. sepe solebat dicere per meliorem est. **A**ccidit autem quod ille ar-
miger vir suus causa quodam oculum unum perderet quod et in hoc causa uxor
sancta et deuota nixa est consolari dicens et illud sibi deo permittere per
meliorem suo contigisse. **A**rmiger autem ille egestate forte cogente licet
vno oculo priuatus prexit ad litranos et ad seruicium ibi cuiusdam
principis est receptus cui cum per aliquod tempus gratissime seruiuisset et tan-
dem princeps ille infirmitate preueniens mortem sibi sentiens imminere vo-
luit iuxta principum illius patrie consuetudinem secum mori unum de suis
famulis fideliorum atque magis gratum ut ei etiam in alio seculo seruiret
quomodo cremari ad moriendum cum domino ad honorem magnum tali fa-
mulo cedere reputa. **M**ercedem igitur fecit predicto armigero quod cremari
deberet et sic secum mori eo quod ipsum in hoc propter suum fidele
et gratum seruicium et dilectionem quam haberet ad ipsum pro omni-
bus suis famulis honorare cogitasset. **Q**uo audito armiger ille si-
mulabat se per hoc maxime honorari atque gratiarum referens acti-
ones dixit ad nuncios. licet mihi ista exhibitio ad maximum cedat
honorem. cum dicatis domino meo quod et in hoc articulo volo ipsi
domino meo fidelis esse et honorem suum proponere honori meo. quia
placet mihi quod alium honorem habent duos oculos. non enim deceret quod
dominus meus in alio seculo operaretur cum monoculo seruitore. quam respon-
sionem eius dominus ille approbavit et acceptavit iudicans sibi
in hoc per dictum armigerum singularem fidelitatem impensam esse

Sic ergo sepe dictus armiger occasione pdicionis oculi dirā mo-
tem euasit. qđ cū postmodum vxori sue retulisset illa dicebat. bene
sciebā qđ p meliori tuo erat qđ oculū pdidisti. Hec retulit quidā de
domo theutonica qui se dixit tunc tps fuisse in prussia qñ pdictus
casus recēter atigisse narrabat.

**CAPITVLVM VI. CONTINENS CONSOLACIONES SV-
PER TRISTICIA DE HOC HABITV QVOD MALI IN HOC
MVNDO MELIVS HABENT QVAM BONI.**

Sexto post pmissa ad dñam cōsolatricē accessit et alius tris-
tis qrelam pponēdo qđ mali in hoc mūdo melius habent
qđ boni. At illa sibi p cōsolacōe quinqz de suis puellis ass-
gnauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad pdictū tristē sic ait. pro antiq̄ qrela pponis qđ
malis in hoc mūdo meli⁹ sit qđ bonis. Proba qđ dicis. forsitan
dices. Nōne olim sanct⁹ job dquest⁹ ē dicēs. Quare impij viuūt sub-
limati als subleuati sūt cōfortatiqz diuicijs semē eorū pmanet corā
eis. ppinquorū turba et nepotū in cōspectu eorū. domus eorū secure
sunt et pacate et. nō est virga dei sup eos. egrediunt⁹ puuli eorum
q̄si greges et infātes eorū exultāt iustib⁹. tenēt tympanū et cytharā
et gaudēt ad sonitū organi. ducūt in bonos dies suos. Hec sanct⁹
job. Nōne et idem dquest⁹ est olim sanct⁹ dauid. pene inquit moti
sunt pedes mei. qđ zelauī sup iniquos pacē pctōrū vidēs. ecce ipi
peccatores obtinuerūt diuitias et dixi. Quō scit de⁹ et si ē sciēcia
in excelso. nūquid vane iustificauī cor meū et laui inter innocētes
man⁹ meas. et fui flagellat⁹ tota die. Aug⁹ nūqd vane rē. i psona
dauid. pdidi inquit totū qđ bñ vixi. iustificauī cor meū ad hō vt ma-
li sint felices et ego tribularer. gaudent illi et ego flagelloz. gau-
dēt qui blasphemāt deū. flagelloz qui colo deū. Rursum sanct⁹ da-
uid. Dextera inq̄t eorū dextera iniq̄tatis quorū filij sicut nouelle
plantacionis in iuuetute sua. Filie eorū cōposite circūornate vt fili-
tudo templi. Promptuaria eorū plena eructancia ex hoc in illud.
Oues eorū fetose abūdantes ingressib⁹ suis boues eorū crasse. Nō
est ruina macerie neqz trāsit⁹ neqz clamor in plateis eorū. Hec sã-
ctus dauid. Nōne autē et olim ppheta jeremias idem dquest⁹ est di-
cens. Iustus quidem tu es domine si disputem tecum. verumtñ iu-
sta loquar ad te. quare via impiorū pspērā. bene est omnibus qui
preuariant⁹ et inique agunt. plantasti eos et radicem miserūt. pfi-
ciunt et faciūt fructū. ppe es ori eorū et longe a renibus eorū. Hec
propheta. **Q**uicet autē ista prima facie querelā tuam conuenientem
reddere videant⁹. Non modicū tñ erras. si non sint tibi signū in ho-
nū put esse debere vna supra de sorozibus meis euidentiqz declara-
uit. Ceterum vltiores ad singulas antiquarum querelas repson-
siones sequētib⁹ sorozibus meis duxi relinquendum.

H. CONSIDERATIO

10.

Secunda itaq; puella ad p̄dictum hominem de malozum bonis
contristatū sic ait. karissime frater si presentis tue tristicie cau-
sam cessare videns restat vt et efectū eius cessante p̄tin⁹ desoleris.
Sed quid. **P**rofecto causa tue tristicie q̄ esse supponis. scz malos
abundare bonis non existit. **N**ec obstat q̄ de impijs job cōcludit.
ducunt in bonis dies suos. **E**st nimirum cōtra hoc illud qd̄ ipse job
premissis suis verbis subiungit dicens. **V**erūtāmē quia non sunt in
manu eozum bona sua cōsiliū eozum longe sit a me quasi diceret
secundum glosam cōsiliū meuz non erit cum impijs si vie eoz vi-
dentur eis bone. si dederint mibi cōsiliū vt sequar eas. non se-
quar certe. p̄pter bona que videntur habere. qz nō sunt in manu
eozum bona sua. **Q**uod dictum quidē verū est. **N**on sunt in manu
impij bona sua. quia in manu sunt dei qui potest auferre et cito au-
fert. vel per mortem impij qm̄ cum intererit nō sumet oīa neq; de-
scendet cum eo gloria eius. **N**on sunt in manu impij bona sua quia
non sunt sua. **A**udi senecam. **N**on est inquit tuum fortuna quod fe-
cit tuum p̄tū est nempē qd̄ aduenticiū fuit. **A**udi quoq; et au-
gustinū soliloquoz. **D**eus inqt̄ p̄ quē discimus aliena esse q̄ aliqñ
nostra et v̄ia esse que aliquādo aliena putauim⁹. accipe me ab hīs
fugientem famulū tuū quia et ista me quando fugiebam a te acce-
perunt alienum. **A**udi rursū senecam. **Q**uid inqt̄ stultius q̄ in ho-
mine aliena laudare. quid eo dementius qui circa se mirat̄ que ad
aliū p̄tinus transferri possunt. non faciunt meliorē equū aurei
freni. **N**on sunt in manu impij bona sua. quia vt sunt in manu eius
non sunt bona. **A**udi tullianam sententiā quod inquit rectū et ho-
nestum est et cum virtute id solum arbitroz bonum. **N**ūquid potest
quicq; malo bonū esse. **N**ec tullius **B**ona igit̄ vt sunt i manu impij
id est vt ipse ea recipit. s. male non sunt bona. quia omne qd̄ reci-
pitur p̄ modum recipiētis recipitur. quēadmodū boni mala bñ reci-
piūt vt p̄pter hoc diligētib⁹ deū oīa coopent̄ in bonū. glosa etiā
p̄tā. **C**ōcordat quodā i loco etiā **A**ug⁹. **E**cce inquit factū est malū
dum male accipit̄ bonū. sicut ecōtra ap̄lo factū est bonū cū bene
accipit̄ malū. s. cū stimul⁹ sathane patiēter portat̄. **R**ursū n̄ sunt
in manu impij bona sua. quia exteriora bona. non bona malis sed
mala sunt eis. **A**udi salomonem in p̄uerbijs. **V**sq; quo inquit stulti
que sibi sunt noxia cupiunt. **E**cce dicit que sibi sunt noxia et bene-
fit enim iusto dei iudicio vt cum quis se vero domino suo reddit
malum seruū illi mala sint ea quibus ipse dominatur quasi suū
vindiciantia creatorem. **A**udi ecclesiasticum. **I**niciū necessarie rei
vite hominū aqua ignis et ferrum. sal. lac. et panis simlagineus
et mel et botrus v̄ue et oleum et vestimentum. **N**ec omnia sanctis
in bona. sic et impijs et peccatoribus in mala conuertentur. **D**e-
niq; non sunt in manu impij bona sua. quia vt sic sunt extra ordinē
vltimi finis. **V**bi sciendum q̄ sicut nihil est simpliciter malum nisi

quod cadit eꝛ ordinē ultimi finis. Ideoq; mala que boni patiuntꝛ
 ex quo ab ip̄is ad ultimū finē ordinantꝛ nō sunt mala simpliciter .
 s; p̄dunt nom̄ mali lic; mala videantꝛ. Vñ et paulus q̄si inquit mo-
 rientes et ecce viuimus. q̄si tristes sp̄ aut̄ gaudentes. dic q̄si. s; sc̄dm
 glosam qđ q̄si est hoc. nō est hoc. ut qđ q̄si est aux. Ita nihil est bo-
 nū simpliciter nisi qđ stat sub ordine finis ultimi. Nempe qđ ē sume
 tale est alijs causa ut sint talia p̄cipatiue ut qđ sume est calidū ē
 alijs causa caliditatis. sed finis ultimus est summe bonus quia est
 ip̄m bonum simpliciter. igitur causa bonitatis est in alijs quod nō
 posset esse nisi in quantum statet sub eius ordine sicut nec sume cali-
 dū poss; sibi nō coordinatis esse causa caloris. Quid igitur. Liqueet
 certe maifeste qđ bona ip̄ioꝝ ut sunt in manu eoz. non sunt bona
 sicut nec ut sic. sunt ad finē ultimū ordiata. Tu ergo si bonꝛ es de
 p̄speritate malis nō inuideas tanq̄ de bono. Alla etem̄ eis nō ē bo-
 na. S; et bonū nō inuidet ut plato dicit Si igitꝛ inuides malus esse
 dumberis et qđ bona p̄ dsequēs siq̄ h̄re te putares tibi n̄ essent bōa

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. Nō est homo sicut credis qđ scilic; bene sit
 pueris et male sit bonis. Nec obstat qđ dqueritꝛ. Ieremias. bñ
 est omnibus qui p̄uaricantꝛ et miq̄ agūt. nec qđ dauid cōqueritur de
 pace peccatoꝝ. Nempe ad hoc p̄ interempcōez esse rñdendū satis
 valet p̄missa sororis mee sn̄ia de exteriorꝛ bonoꝝ ordinacōe facta
 v̄l p̄termisa ad ultimū finē quā sn̄iaz eciā dauid inuit. p̄missis nāq;
 suis verbis sic subiungit. Existimabaz ut cognoscerē h̄o labor ē añ
 me donec intrē in sanctuariū dei et intelligā i nouissimis eoz. Alia
 aut̄ l̄ra h; et intelligā nouissima. q̄si dicat. labor ē añ me. quō d̄gno
 scā ista posse simul stare. s. deū esse iustū et res hūanas nosse et gu-
 bernare et nihilominꝛ pueris bñ esse. et pacē peccatoꝝ h̄re. et ele-
 ctis siue iustis qñq; male esse. S; cessat labor hoc. siue difficultas
 cognoscēdi postq̄ intelliguntꝛ nouissima. id ē fines diuersi maloꝝ
 et bonoꝝ. Ex quo em̄ mali bona q̄ videntꝛ h̄re nō ordināt in finem
 vltimū. Ideo nō sunt eis bona s; mala. exemplo autē est de bonis.
 Rursum igitꝛ ut cognoscat quō mal bñ sit et bonis male v̄l ne. Au-
 di magnū p̄rem Augustinū qui dictaz l̄ram sic exponit. Intra ergo
 inquit in sanctuariū dei aia fidelis et si nescis qđ rōe fiat crede non
 iniuste fieri qđ finit aut facit deus. Hūana rōne ducebaris diuina
 auctoritate reuocare et crede aliqđ ibi esse qđ te latet. Mā deū puer
 sum et iniquū nō posse esse sic intrās fide i sanctuariū dei intrās cre-
 dēdo discis intelligēdo. sic em̄ ait donec introeā in sanctuariū dei
 quo intrat fides et post fidē qđ. et intelligā nouissima. Veniēt no-
 uissima qñ nulli bono erit male. nulli malo erit bñ. Quare ergo et
 mō nō sic. forte et mō sic. S; qđ nūc ē in occulto postea erit in ma-
 nifesto. Ingredere mecū si potes in sanctuariū dei. forte ibi si possū
 docebo te. Imo discite mecū ab eo qui docz me eciā nūc n̄ malis esse

10
bene et melius esse bonis q̄ malis. q̄uis nondum venerit bonorum
felicitas nondūq̄ venerit malorum pena nouissima. forte intelliges
mecū nō esse bñ malis. **R**ogo em̄ te et q̄ro a te quare tibi male est.
Rēspōsurus es egestas angit difficultas p̄mit. dolor fortasse mem
brorum tibi inimicorum. tibi ideo male est quia pateris mala et bñ est
illi qui est ip̄m malū. **M**ultū interest inter malū esse et malum pati
Tu qđ pateris nō es. malum em̄ pateris et malus nō es. **I**lle autem
malū nō patit̄ et malus est. **N**oli ergo falli. nō pōt fieri vt tibi ma
le sit. quia pateris malū. et illi bñ sit qui est malus. cū em̄ est mal⁹
putas quia nō patit̄ malum. cū patit̄ seip̄m. tibi male est. q̄ malū
alienū pateris in corpe tuo. et illi bñ qui malū seip̄m patit̄ in cor
de suo. tibi male est quia malū habes villā. et bñ est illi qui malaz
habz animā. **Hec Aug⁹.**

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella ad simul refellendū om̄es querelas prius recita
tas quantū ad hoc videlz q̄ cū boni aduersitatib⁹ tribulent⁹
pacē habeāt peccatores ducētes in bonis dies suos. bñq̄ sit oib⁹
qui inique agunt. sic ait. **D**ic q̄so mihi qua in re consistit q̄ bñ est his
qui iniq̄ agūt q̄q̄ ducunt in bonis dies suos. **F**orte dices quia lo
cupletes sunt multiq̄q̄ dñantur. et in pace cū non sit in mūdo qđ
habeant formidare. **E**rras plane. **D**ato em̄ q̄ peccatores impij seu
iniusti de exteriori pace plus habeant minusq̄ ab extra q̄ ipi iusti
impugnet̄. ecōtra tñ iusti de interiori pace plus hñt min⁹ ve ab
intra impugnant̄. **A**udi cassiodor⁹. **C**um inquit peccatores vident̄
esse locupletes multiq̄q̄ dñari populis et in mūdo nō esse quē time
ant pacē hñe putant̄. sed pax illa cum cōsciencia semp litigat et rix
atur intrinsecus et cum hostem nō habeat. secuz decertat. **H**ec ille
Sed tu cōsidera quid melius sit ab intra pacē hñe vel ab ex̄. quid ve
piculosius sit ab extra impūgnari vel ab intra. **P**rofecto si inimici
bois domestici eius. si dñs aliquis pugnatur⁹ intraneos sui exerci
tus timere habeat. multo piculosius est q̄ si ab ex̄neis impugnet̄.
Qui ergo iusti sunt melioz sores illoz est etiā i hoc mūdo q̄ sit pec
catoz. **N**am et teste **A**ugustino. ois inordiat⁹ aim⁹ sibiipi ē pena

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella sic ad tristez ait. **A**ntiquoz quererele quas primū
soroz mee declarasti non sint tibi occasio cuiusuis tristicie ne
dicam inuidie de hoc q̄ mali in hoc seculo plusq̄ boni p̄sperent̄.
Hoc nempe fit diuina dispelatione ad nre salutis augmentū et glo
rificatōis documentū. p̄ hoc em̄ boni amonent̄ potioza et que ma
li cōicare nō possunt bona q̄rere sibi vl̄ in statu glorie reseruata. p̄
hac quidē rōne hugo regularis ipi aie sue sup̄dictis antiquis qđ
ammō cōsimiliter q̄rulati satisfacit. **S**upposito igit̄ iuxta querelam
antiq̄ p̄ mali in hoc seculo plus q̄ boni p̄sperent̄ hoc quidē erit
resurrectōis future in qua diuina iusticia ab oī secta cōcessa exigen
te. bonis multo meli⁹ q̄ nūc malis et malis multo erit pei⁹ q̄ nūc

7

bonis evidens argumentū. qđ nimiz argumentū plus de bono cōtinet qđ sit omne malū in bonoz aduersitate consistens vel qđ sit omne bonū prosperitatis impioꝝ. **¶** Deniqz audi Iobem os aureū decretoꝝ libro inductū et pposito lucide concordantē. Nemo inq̄t vidēs malignos prosperitate gaudere turbet. Nō est em̄ hec retributio malignitatis neqz virtutis. At si aliqñ cōtigerit vt aliq̄ sit retributio vel malicie vel virtutis nō tñ s̄m̄ qđ dignū est. sed veluti quidā gustus vel iusticie vel iudicij vt qui resurrectionē nō credūt talibus doceant. Qñ itaqz videm⁹ malignū ditescere non subruam⁹. et qñ videmus bonū mala pati nō turbem⁹. illic corona. illic supplicia. Est et alia ratio. qz nō pōt mal⁹ in oibus malus esse s̄ aliqua bona habz neqz bon⁹ in oibus bon⁹ esse s̄ habz aliq̄ pctā qñ ergo habz prosperitatē mal⁹ malo. i. ad malū capitis sui est. cū em̄ p ill̄ paucis bonis retributōez hic accipit illic iā pleni⁹ puniet. Nec os aureū

¶ Capitulū. viij. continens cōsolationes sup diuersis tedijs siue passis ab extraneis siue habitis ratione additionū conjugis.

¶ Tertio post pmissa ad supradictā dñam cōsolatricē principalē accessit et alius tristis de tedijs suis querulando. Cui mox illa p cōsolatione quoz de suis puellis adiūxit

I. CONSIDERATIO.

¶ Prima puella ad tristē illū sic ait. Nonne p neptē meā nuprime audiisti tristitiā bonoz et tristabilia ppter deū patiēter perpessa ouerū in gaudiū. Audi quidē inq̄s. S̄z quid de tedio. Profecto nullus dabitur qñ tediū sit de genere tristabiliū cōsolamini itaqz cōsolamini quicūqz tedia patiū quibusuis angustijs qz in gaudia ouerent. Hinc est etem̄ q̄ s̄re q̄ angustia interpretatur in bñdictione m̄is sue dictū est. deus celi det tibi gaudiuz p tedio quod perpessa es.

II. CONSIDERATIO.

¶ Scđa puella sic ad tristē ait. Dic mihi hō spem tediij de quo dōles. Est ne tediū in te aut spūalis exercicij aut vitā pfectā ducendi. Est forsitā inq̄s. Cur aut sic. Eozte dices talis vita ē inioꝝ cunda. S̄z forci aīo esto et audi magnū Anthoniū docentē discipulos. Hoc inquit sit primū cūctis mandatū nullū in arrepti ppositi rigore lacessere. s̄ qñ incipientē sp̄ augere qđ cepit. Non vos filij oli tediū defatiget. Nec ille p̄ insignis amonēs filios ne in arrepto pposito spūalis vite vel exercicij tediuz eos defatiget. cur em̄ esset talē vitā ducere tediolum tanq̄ inioꝝcundū. Non em̄ semp manet inioꝝcundū. Audi illud Tullianū puerbiū. Optima inq̄t viuendi rō est eligēda. eā iocūda cōsuetudo reddet. Reuertar igit̄ ad verba anthonij n̄ te tediū defatiget. si arda sit via vite hui⁹. Intra viā cōsuetudinis ducā te p semitas equitatis dicit sapiēs q̄s cū ingressus fueris nō artabūt gressus tui et currēs nō habebis offēdiculū

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella ad tristē de tedio dquerentē sic ait. Dic hō et mihi spēm tedij tui. forte inq̄es. Vxor mea tedio est mihi. defoꝝmis em est atq; feda. Erras fr̄. queso dicas mihi si pulcra es; an te diū haberes. Mime forsan inq̄ies. S; si bñ d̄sideres nūc minus te manet tediū. Audi illū theofrastū. Miori inquit miseria defoꝝmis habet̄ q̄ foꝝmosa seruet̄. Nihil em̄ turū est in quo toci⁹ ppli voca suspirāt. deniq; cū ista quā habes magis q̄ cū pulcra fas est tibi et possibile aliam ducere om̄e tediū remouētē. Quenā inq̄ies ē illa Est reuera dñā sapiētia ad secretū cubile tuū introducēda. De hac quidē sapiēs loquēs. Intrās inquit in domū meā d̄quiescā cum illa non em̄ habet amaritudinē conuersatio illius nec tedium d̄uictus illius sed leticiā et gaudiū.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. Dic mihi cuiuscūq; sexus sis p̄sona spēm tedij tui. Dices forte femia sum et ideo attedior. q; viro defe ctuo in morib⁹ et distorto suz d̄iuncta m̄ionio. cui⁹ rusticitas in discretio et iracūdia me affligūt. S; tu soroz karissima nequa q̄ p̄ter hoc desperes. S; po ci⁹ d̄soleris. Quippe om̄i malo tedij bonum mai⁹ p̄ hoc d̄seqr̄is si tñ patēs fueris. Audi qd̄ hugo reglaris feci at de maloz societate. Idcirco inq̄t mali inter bonos viuere pmic tunt̄ vt illoz societas bonoz vitam exerceat. et ub iūgit de ipis malis. iniq̄tate sua cogūt arcī⁹ virtutem q̄rere. Nec ille. Nec mix. Nam et hostes quanto sūt p̄pinquiores tāto magis cogūt ad arma recurrere. S; in p̄posito i recursu ad arma iusticie virtutis dei mari mus p̄fectus d̄sistit. Deniq; circūstans frigus calozē naturalē sal uificū ad intra d̄gregat tocius corpis in salutē. Id ipm̄ sentiendū in p̄posito de calozē diuine amoris. Nam et mala q̄ nos h̄ p̄munt te ste gregozio ad deum ire cōpellūt. Sed et s; m̄ Gregoziiū abel fieri non valet quē chaim malicia non exercet.

Capitulum octauum continens consolatōes sup̄ dolore et fletu ac lacrimarum afflictione.

Octauo post p̄missa ad principalē d̄solatricē accessit alius tristis d̄tra dolorē et fletū ac lacrimaz afflictōez cōsola tionem querens. Cui illa mox p̄ d̄solatōe de suis puellis sex assignauit.

I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad dictū tristē de dolore mētis sue d̄querentē sic ait. O si scires virtutē doloris. de dolore habito non doleres. Que est inq̄es virtus eius. Ecce aufert hostib⁹. id ē n̄ris tēptatoꝝribus op̄unitatē nos ad temptandū alloquēdi. Nimirz sicut in coz dibus ociosis et seculariter gaudiosis hostes hm̄oi tenēt sua parla menta ad p̄ficiendū temptamēta. Ita et ecōtra op̄unitatē nō h̄nt t̄l̄r loquēdi dolēt̄. id ē cordi tribulato. huius rei in figura de fatu is amicia Iob et fictis ad tēptandū hostiū aie significatōez gerenti bus dicit̄ in libro Iob. Nō loqueban̄ ei verbā. videbāt em̄ dolorē

vehementē sensus eius. **I**gitur de dolore nō doleas cōquerendo. s; multo poti⁹ cōgaudēdo dicas **O** felix dolor qui sic os obstruit pessimi inimici.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. **C**ur de lacrimis doles et affligeris. **O**rofecto nō sic dolezes si tu scires quā vim haberēt lacme cōtra dolores. Quippe illo faciēte q̄ dicit⁹ in fletu solaciū. ipse lacime quodam solacio dolorē cordis magnū minuunt. ac p̄ter refectionē et alleviationē mētis ad refrigeratōez pectoris et solamē tristis. cum p̄ oculos lacme exeūt dolorē vna cū ip̄is euaporare faciūt **V**is scire primū effectū. **A**udi petz quendā blesensem. **M**ultis inq̄ solacio sunt lacme et expte maxima magnitudinē doloris immuūt. dolor siquidē spēm ignis gerit qui dum plus tegit⁹ pl⁹ ignescit. **V**is scire reliquos effect⁹. **A**udi archiantistitē **A**mbrosiū. **D**ascūt inq̄ frequēter lacme et mentē alleviāt. flet⁹ refrigerāt. pect⁹ et mestū solant⁹ **E**st em̄ pijs affectib⁹ quedā flēdi volūtas et plerūq; lacrimis suis euaporat dolor.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. **V**is scire rursū et alios ḡtos effect⁹ lacrimaz ac modos circa eas ḡtiores. **E**cce fletū et lacmas solatio et exultatio solēt seq̄. **N**ōne sic legit⁹ in psalms. **D**ñs misit me ut cōsolarer om̄s lugētes et ponere solationē lugentib⁹ syon et darem eis coronā p̄ cinere. oleū gaudij p̄ luctu. palliuz laudis pro spū meroris. **N**ōne et in thobia legit⁹ sarā dixisse ad dñm. **P**ost tēpestatē trāquillū facis et post lacrimatōez et fletū exultatōez infūdis. **N**ōne et ip̄e saluator dixit. beati qui lugēt qm̄ ip̄i solabunt⁹. **S**; et ps̄ dicit. **Q**ui semināt in lacrimis in exultatōe metēt. et iterū idem dicit. **E**untes ibant et flebāt mittētes semina sua. venientes aut veniēt cū exultatōe portātes manipulos suos. **V**is scire quo pacto id fiat. **E**cce p̄nceps pl̄oz sic dicit in suis moralib⁹ **D**enitudine replent⁹ p̄ui. mox em̄ tristant⁹ de hoc q̄ prius delectati sunt. **D**ari aut pacto solatōe replent⁹ boni de hoc q̄ p̄us lacrimis desolati sunt. **A**n minus deus patus est dare dulcedinē solatōis post amaritudinē lacrimatōis q̄ amaritudinē penitudinis post dulcedinem delectatōis. **A**bsit. **H**abes ergo effectum gratum lacrimaz. **S**; quid de modis cca eas. **D**uplex siquidē mod⁹ est. vn⁹ tolerabilis mēsure. **A**lter vero ḡtissime cure. **V**is scire modum p̄mum. **E**cce ps̄ dicit. **D**ñe de⁹ virtutū cibabis nos pane lacrimaz et potū dabis nobis in lacrimis in mēsure. dicit in mēsure. id ē nō ultra vires. **H**inc etem̄ dicit apls. **E**idelis deus qui non p̄mittet vos temptari sup̄ id qd̄ potestis. **V**is vltari⁹ scire modū ḡtissime cure et solatōis future. **E**cce qd̄ dicit psalms. **A**uferit inquit dñs deus omnē lacrimā ab om̄i facie. et jobes in apocalipsi. **A**bstergēt inquit de⁹ omnē lacrimā ab oculis eoz. id ē sanctorū. vn̄ et cantam⁹. **A**bstergēt deus omnē lacrimā ab oculis sanctorū et iam non erit ampli⁹ neq; luctus neq; clamor. sed nec vll⁹ dolor quoniā poza trāsierūt

10

Hic autem modus cure lacrimarum non est gravissimus. Est utique. **H**inc enim est quod dicit dulcis ille princeps clarevallensis. **E**lices lacrimas quas pia manus oratoris absterget. **H**ec mutatio dextere excelsi significata est permutatione aque in vinum in **I**obae aque lacrimarum in vinum leticie. et propheta in jeremia dicente domino convertam luctum eorum in gaudium.

III. CONSIDERATIO.

Quarta puella sic ait. **A**mice conquereris quod te plorat gret atque ululatus. **P**roponam tibi similitudinem et videbis quod gaudendum tibi est magis quam dolendum. **N**onne vides quod fistulator se buccas suas vento implet satis gravat quod gravem tamen tolerat ut alios letificet. **E**adem autem et in ploratu et ululatu te manet gaudendi ratio. quippe vox in roma audita est ploratus et ululatus rachel plorat filios suos. **M**aterna affectione et virtuosa naturaliter sibi erga prole indita. **I**n roma inquit quod interpretatum dicitur in excelsis. id est in celo que admodum dicitur et in canticis. **V**ox turturis que. scilicet per cantum gemit. **A**udita est in terra nostra. **S**ic et vox plorat et ululat in roma. id est in excelsa terra nostra. terra viventium audita est. **N**on dicitur audietur. sed audita est et auditur quous multum distat in presentia. auditum etiam per influxum vel delectationem vel tristitiam consequi. **S**ed absit quod tristitia ipsam consequatur vel quod gemitus ploratus et ululatus inferat celicolis aliquid triste. **N**imirum nihil triste in celo locum habet. **I**gitur ibi non auditur sicut gemitus plorat et ululat. sed sicut gaudiosus cantus et nonne talem ploratum et ululatum ex misericordia erga liberos vel alia sancta et virtuosa affectione habuisse vel habere mori transire debet in magnam consolationem hac ex consideratione provenientem quod augmentum gaudij civibus forent celestibus sibi plus quam diligenter liberi caritative diligendis propter et si biis forent augmentum gaudij eo quod tanquam actus ex virtute procedentes in celo sibi per modum depositi sunt ad gaudium reservandi. propter hoc dicebat salvator. beati qui nunc fletis quod ridebitis scilicet saltem in futuro.

V. CONSIDERATIO.

Quinta puella ad triste gravatum fletibus sic ait. **A**udisti verbum divini ac dulcissimi promissi iam per sororem meam recitatum. beati qui nunc fletis quod ridebitis. **N**imirum secundum nostram acquisitionem in celo erit verus risus qualis et quantum. **C**erte hic ridet ore semipleno. **N**empe hic impletur illud puerbiorum risus dolore miscebitur. sed electi ridebunt ore pleno. **Q**uippe in job dicitur donec impleat os tuum risu et labia tua iubilatio. **Q**ualis autem erit risus. **C**erte gravissimus. **S**icut enim hora daretur et labia magis quam hic essent. erunt gratiosa. **I**ta et risus qui his proficitur instrumentis in immensum magis quam hic esset. erit gratiosus. **D**icat ergo hic attendens quid mihi de rachaele illa iudea que noluit consolari cum clare sentiam quod merito debet homo de pijs fletibus consolari certificatus diuino promisso de subsequente in celo risu tam gratioso atque gaudioso.

VI. CONSIDERATIO.

C

Sexta puella sic ait. **O** homo qui tristaris de lacrimis si piarum
nouisses virtutē lacrimarū de ip̄is nō doleres. sed gauderes.
Die em lacrimē terrā cordis irrigāt et fecūdant. Die lacrimē ardo
rem d̄cupiscētiarū sedāt. Die lacrimē omnē spūalē infirmitatem san
nant. Die lacrimē animā mundāt et sp̄sām regis celi p̄parāt. Die
lacrimē oculū cordis clarificāt. Die lacrimē mētis serenitatē et trā
quillitatē causant. Die lacrimē mentē eleuāt. Die lacrimē mentē ine
briāt. Die lacrimē holocausta inpinguāt. Deniq; pie lacrimē hoc qd̄
hō vult a deo ipetrant. ¶ **V**is scire q; pie lacrimē terrā cordis irri
gant et fecūdant. Audi egregiū p̄m Gregoriū. Irriguū sup̄ ac
cipit aīa cū se lacrimis regni celestis desiderio affligit. Nec ille p̄
sanctissimus. Est igit; aq; lacimarū vt fons paradisi de quo dicit; in
libro geneseos. Fons ascēdebat de terra irrigans vniuersas sup̄fici
em terre. Cōcordat ecclesiasticus. Rigabo inquit ortū meū plantati
onum. ¶ **V**is scire q; pie lacrimē ardorē d̄cupiscētiarū sedāt. Audi
predictū p̄m sanctissimū. Elāmam inquit suggestionū dyaboli ei
cius extinguit vnda lacimarū. Igit; si aliquis videat domū d̄sciē
tie sue igne d̄cupiscētie succēdi recurrere debz ad aquā lacimarū.
¶ **V**is scire q; pie lacrimē omnē spūalem infirmitatem sanant. Audi
quid liber job. de deo affirmet. merētes inquit erigit sospitate De
hoc infigura de corpali sanitate dixit dñs regi ezechie egrotanti
et lacmanti. Vidi lacrimā tuā et ecce sanauī te. ¶ **V**is scire q; pie
lacrimē aīam mundāt et sp̄sām regis celi p̄pant d̄sidera ḡta comp
atione q; aq; lacimarū est q̄si lauatoziū in claustro spūali. est etiā
q̄si balneū in quo abluunt; aīe celestis regis sponse. Nec mirz. Hā
et ille cassiodor; dicit. Elet; est lauac; culpaz absolutio p̄ctōz.
¶ **V**is scire q; pie lacrimē oculū cordis clarificāt. Audi egregium
p̄m Gregoriū. Eit inq; plerūq; vt in ip̄is pijs flētib; illa interni
gaudij claritas erūpat et mens que in corpe p̄us ceca iacuerat ad
inspectionē fulgoris intimi suspirijs vegetata dualescat. Idem pa
ter rursuz ait. Mes lacrimis baptisata in d̄templatione videt limpi
dius. Item quoq; dicit. Sepe qd̄ torpescētes latuit. flētib; innotē
scit. Aqua igitur lacimarū est colliriū iuuans visum de quo dicit;
in apocalip̄si. collirio inunge oculos tuos vt videas. ¶ **V**is scire
q; pie lacrimē mentis serenitatē et tranquillitatē causant. Audi Jo
hānem os aureum. Sicut inquit post vehemētes ymbres mundus
aer ac purus efficitur. Ita etiā post lacimarū pluuias serenitas mē
tis sequit; atq; trāquillitas. ¶ **V**is scire q; pie lacrimē mentē eleuāt
Lege p̄s. Ascensiones inquit in corde suo disposuit in valle lacri
marū. Lege quoq; et libzūm geneseos. Multiplicate inquit sunt aq;
et eleuauerūt archā in sublime apte autē p; archā mens intelligit;
archanorū dei capax atq; d̄seruatix. ¶ **V**is scire q; pie lacrimē men
tem inebriāt. Audi p̄m clareuallis. Illas inquit lacrimas vere in
vinū mutare dñm dixeriz q; supne cōpassionis affectu in feruorem

10
prodeunt caritatis pro qua etiā ad horam tui ipius imemor sobria
quadā ebrietatis videris. **V**is scire q̄ pie lacrime holocausta im-
pinguāt. **A**udi **G**regoriū p̄m sanctissimū. **H**olocaustū inquit ari-
dum est bonū opus qd̄ orōnis lacrime nō infundūt. holocaustum
pingue est p̄ hoc bonū opus qd̄ cū agit̄ etiā lacrimis impinguatur
Vis scire demū qd̄ pie lacrime hoc qd̄ hō vult a deo impetrant.
Audi quid ob hoc sancta illa mulier iudicat̄ deo loquens dixerit.
Indulgentiā inquit eius cum lacrimis postulemus. **A**udi quoq; di-
ligētius **I**obem os aureū verbū in hac materia aureū p̄ferentem.
Nemo inquit aliq̄n flens ad deū accessit qui nō qd̄ postulauerit ac-
cepit. nullus ab eo b̄nficia dolēter optauit qui nō impetrauit. ip̄s
em̄ est qui consolat̄ flētes dolētes curat penitētes informat. **H**ec il-
le pater venerabilis.

Capitulum nonū d̄tinens consolationes sup̄ fletu et lacrimarū af-
flictione specialiter timētis penam gehēnalem.

Nono post p̄missa ad supradictā d̄nam consolatricem accessit
alius tristis fletu seu lacrimis afflictus timore pene ge-
hēnalis. cui ip̄a tres de suis puell̄ p̄ consolatōe deputauit
I. CONSIDERATIO.

Prima puella ad hunc hoīem tristē sic ait. **C**ur fles. cur lacrima-
rum effusione affligeris timore pene gehēnalis. **N**on est xp̄i-
ane religionis hac ex causa lacrimari seu flere. quēadmodū nec ex
quāplurib; causis alijs. **A**udi patrem clareuallis **G**audete inquit
ap̄ls cū gaudentibus. flete cum flentibus. nūquit ap̄ls p̄cipit flere
amissionē rex. intermissionē voluptatū. filiorū mortes. morbozum
instāciam. ḡuitatē inopie. potentia fortiorū. **A**bsit. plorādi em̄ sūt
qui taliter plorāt. Religiosa em̄ tristitia aut alienū peccatū lugeat
aut p̄prium. **H**ec dictus pater. **E**t ecce q̄ materiam plorādi restrin-
gens nō dicit timorē gehēne sicut nec alia āndicta. s; t̄m lugendū
esse aut alienū p̄ctm̄ aut p̄prium. **S**p̄aliter aut̄ q̄re simpliciter timore
gehēne n̄re religioni plorare nō d̄gruat. patz ex firma spe p̄ p̄iaz
lacrimarū efficacā gehēnā euadedi. **Q**uid em̄ faceret in inferno
is cuius aq̄ p̄iaz lacrimarū dyabolū sibi submersissent. **S**unt enim
aque ille tanq̄ aq̄ maris rubi ubi pharao infernalis submergit̄ cū
exercitu vicioz. p̄s dicēte. **C**ōtribulasti capita draconū in aquis.
scz p̄iaz lacrimarū capitalia vicia cū infernali dracone hoīem im-
pugnācia. **R**ursuz ad qd̄ timeret gehēnales penas tanq̄ eaz debi-
tor aut de lacrimis doleret. is cuius iam pie lacrime t̄ras deleuis-
sent q̄s q̄ peccat ad se d̄vincendū p̄p̄ia manu dyabolo scribit n̄ li-
bro d̄scietie. de cuiusmōi libris in d̄aniele dicit̄. **I**udiciū sedit et li-
bri ap̄ti sunt. **D**eniq; ad qd̄ gehēnaz timerz aut de lac̄mis nō gau-
deret is quē vt salu; fieret ipe sue lac̄me a malicia lauarēt. **D**icen-
te ob hoc jeremia p̄pha. **L**aua a malicia israhel cor tuuz vt saluus
fias. **D**ostremo ad quid penas gehēnales timeret et de lacrimis

propiciatorijs doleret is cuius deus ad appiciandū lacrimas acceptaret. certe non deberet. **S**z audi quid contra timorē illū et dolorē Sara filia raguel postmodū vxor thobie inuocans deo loquēs dixerit. **N**ō delectaris in q̄t i pdictōib⁹ nr̄is q̄ post tempestatē trāquillū facis et post lacmatōez et fletū exultatōez infūdis. **A**udi quoqz et orōnē m̄is eccie vti qz efficacē. **D**e⁹ in q̄t q̄ spantib⁹ in te misereri potius eligis q̄ irasci. **D**a nobis digne flere mala q̄ fecim⁹ vt tue consolatiois grām iuenire valeam⁹

II. CONSIDERATIO.

Seda puella sic ait. **O** hō si v̄tutē lacmarū q̄ contra gehēnam hñc agnosceres nec gehēnā multū timeres. nec de lacmis doleres sz gaudēs. **N**ōne verbū cuiusdā ep̄i ad piā m̄rem aug. p salute filij lacmantē vl qñqz audiisti. **I**mpossibile ē in q̄t tātam lacmarū filiū p̄ire. **S**z n̄ min⁹ efficacel sūt p̄e lacme ad delectatōz dānabil culpe. **F**lepe vbi dē i thobia. tūc thobias ingemuit et cepit orare cū lacmis. **I**bi qdē dicit glosa. orō dñi lenit. lacma cogit. lacme faciūt deū iniquitatū nr̄arū obliuisci. **N**ec ibi **S**z qd̄ pla. **N**ōne cui⁹ ois vita pdita ē qz eterne pdictōi p̄pinq⁹ ē p̄ pias lacmas restituit⁹ i integz vt vlteri⁹ i eo integz sp̄us p̄seuerz. **C**erte sic. **A**udi venandū p̄ez jero. p̄sb̄m **D**errū in q̄t ter negatē. s. xpm i locū suū amare r̄stituere lacme. **A**udi quoqz et sc̄ssimū p̄ez **G**reg. **T**ēp⁹ in q̄t redimim⁹ qñ p̄ actā vitā q̄ lasciuiedo pdidim⁹ flēdo repam⁹

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. **S**i penā times gehēnalē q̄ hanc magis times eo miro mō magis gaudenter fletuū et lacmarū sustinere hēs afflictōz. **V**is scire q̄re. **E**cce miro mō flet⁹ et pie lacme regnū celoz obtinēdi ac p̄ dñs gehēnā euadēdi d̄ferūt securitatē. q̄ppe lacme hmōi q̄i vi qdā norūt regnū celoz obtinē. **A**udi eggiū p̄ez gg. **R**egnū i q̄t celoz rapi vult nr̄is fleub⁹ qd̄ nr̄is meritis n̄ debet. **N**ec ille. **N**ec mir⁹. **N**ā cui⁹ v̄tutis pie sint lacme in p̄cib⁹ q̄b⁹ deo p̄ regno celoz supplicam⁹ maifestat magnus p̄ aug⁹. **D**icēte em̄ p̄s. **A**urib⁹ p̄cipe lacmas meas. **A**ddit ip̄e **A**ug⁹ q̄ violēte sūt i p̄cib⁹. **H**oc etem̄ p̄ter testā et venabil p̄ jero. **O** in q̄t lacma huilif tua ē potētia tuū regnū tribunal iudicis n̄ vereris delictōz tuoz accusatozib⁹ silētiū imponis n̄ est q̄ te accedē vetet. **S**i sola intras vacua nō redibis magis crucias dyabolū q̄ pena infernalis quid pla. **V**incis inuincibilē. ligas oipotētē. iclinās filiū v̄ginis. **N**ec p̄ ille. **S**ic itaqz teste euāgelica veritate. regnū celoz vim patitur et violētū rapiūt illud. q̄. s. ip̄m sibi dare postulat p̄cib⁹ lacmosis.

Capi. x. dñes consolaciones sup fletu penitēiali.

Decio p̄ p̄missa ad dñaz consolatricē sepe dictā accessit et alius tristis sr afflictōe flet⁹ p̄nial q̄rēs consolari. cui illa tres ō suis puell cā consolatiois deputauit

I. CONSIDERATIO

Prima puella ad tristē pdictū sic ait. **S**i triū pdictarū nr̄arū sodalium de piarum lacrimarum contra gehēnam efficacia. sermones audiisti. posses in materia p̄posita de ip̄arum consolatione

cōtentari. Et vero si adhuc libz et a nobis quid cōsolatōis audire.
 Hoc primū scito q̄ tanto a cōsolatione vacuus min⁹ eris q̄nto vber-
 riores lacrimas emiseris. quippe cōstat q̄ p̄portionant⁹ doloribus
 cordis. S; p̄pheta deo loquēs. Scdm̄ inquit multitudinē dolorum
 meorū in corde meo cōsolatōes tue letificauerūt aiām meaz. Dices
 forte p̄pham in hoc verbo p̄pter certitudinē ponere p̄teritū p̄ fu-
 turo. Absit q̄ nō et in p̄nti. Audi cassiodorū cōsolatoria fletū etiā
 in p̄nti affirmantem. fletus inquit cibus est aiāz coroboratio sen-
 suum. refectō mentiū S; pone q̄ nō in p̄nti. Quid cure p̄fertiz lōga
 nimi. Quippe amissum in sillabis. id est in singulis dolorib⁹. recu-
 pandum speret⁹ in temporib⁹ in longitudine dierū in seculū seculi
 Audi Gregoriū de illa q̄ speculū erat penitentie p̄dicantē. Redem-
 ptor inquit noster momentaneos flet⁹ n̄ros eterno cōsolat⁹ gaudio.

II. CONSIDERATIO.

Secunda puella sic ait. Homo karissime afflictio penitēciali la-
 crimarū siqua est. Nōne est gaudēter toleranda q̄ mentem ab
 p̄mis transfert ad sūma a regione dissimilitudis ad regionē fidere
 pulcritudinis. Quo pacto forte inquires. Ecce fit q̄nq; q̄ ad castra
 vel alia loca alta q̄ aliter sine ḡui iactura non possent expugnari.
 medianibus aquis riulorū circa ea ne defluant cohibitorū dum
 multiplicatōe sua plus et plus ascēdunt tandē puenitur. Sed quid
 profecto ascētionis hmōi in valle lacrimarū penitentialiū optime
 disponunt⁹ quib⁹ aquis lacrimarū multiplicatis et corā deo ascen-
 dentibus mētes penitentiū ad alta celorū cōmodi⁹ et securi⁹ suble-
 uant⁹. p̄pter qd̄ et talibus fletib⁹ libēter afficiunt⁹. Idq; est qd̄ per
 Gregoriū satis apte innui videt⁹. Cū inq̄t p̄ fletū mēs ad sūma rapi-
 tur opunctōis sue penā gaudēs mirat⁹ et libz affici. qz afflictione
 sua se aspiciat ad alta subleuari.

III. CONSIDERATIO.

Tercia puella sic ait. O hō gaudere deberes q̄ vel aliqd̄ habēs
 quo ad diligentē circa te angelorū custodiā recōpensare pos-
 ses. q̄ppe anglis suis de⁹ mādauit de te ut custodiāt te ī oib⁹ vjjs
 tuis. S; dic mihi q̄so. est ne aliqd̄ ī thesauris tuis q̄ id recōpenset
 profecto n̄ video nūc aliqd̄ meli⁹ q̄ id qd̄ ḡtū esse angelis scriptu-
 ra testat⁹. Id aut̄ est flet⁹ p̄nialis. Nepe gaudiū est angelis in celo
 sup̄ vno p̄ctōre p̄niam agēte. Vñ et dulcis p̄ clareuallis. Delicie
 inquit angelorū sunt n̄re lacrimae. Idē quoq; p̄. lacme inq̄t peniten-
 tis vinuz sunt angelorū. quia in illis odor vite. sapor ḡtie gustus
 indulgentie sanitas redeuntis inocētie recōciliatōis iocūdital et se-
 renate cōscientie suauitas. Hec ille pater.

Explicit liber decim⁹ de cōsolatione theologie. Incipit liber vn-
decim⁹ de cōsolationū remedia oportuna cōtra illa turbatiua q̄
opponunt⁹ libertati Capitulū p̄mū de cōsolationē sup̄ seruitute
et carentia libertatis.